

UCHWAŁA Nr XXXVIII/330/2021
RADY MIEJSKIEJ W DALESZYCACH
z dnia 26 stycznia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Daleszyce
na lata 2021-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.) oraz art. 16b ust. 1 i 2 oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.)

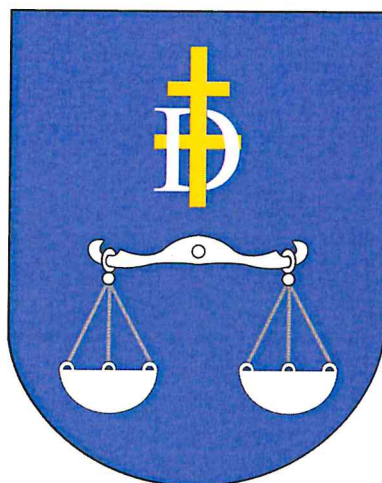
Rada Miejska uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Daleszyce na lata 2021-2030 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Koordynowanie realizacji zadań powierza się Sekretarzowi Miasta i Gminy Daleszyce.
- § 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Daleszyce.
- § 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Rafał Siwonia

**Załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/330/2021
Rady Miejskiej w Daleszycach
z dnia 26 stycznia 2021 r.**

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY DALESZYCE
NA LATA 2021-2030**

Spis treści

I.	WSTĘP	3
1.	RAMY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	3
2.	METODOLOGIA	5
3.	ZAKRES I STRUKTURA STRATEGII	6
II.	CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA	8
1.	SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA GMINY DALESZYCE	8
1.1.	POŁOŻENIE I OBSZAR GMINY.....	8
1.2.	STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI.....	8
1.3.	LOKALNY RYNEK PRACY I JEGO CHARAKTERYSTYKA.....	13
1.4.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	15
1.5.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	15
2.	DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DALESZYCE	21
3.	DZIAŁANIA MGOPS W DALESZYCACH.....	24
4.	DOBRE PRAKTYKI POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ PRZEZ MGOPS W DALESZYCACH.....	32
6.	ANALIZA SWOT	36
5.	PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PO 2020 ROKU	40
III.	CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	47
1.	CELE STRATEGICZNE A CELE SZCZEGÓŁOWE	49
2.	WSKAŹNIKI REZULTATU I ODDZIAŁYWANIA	50
3.	CELE STRATEGICZNE A CELE OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, REALIZATORZY, WSKAŹNIKI PRODUKTU.....	51
3.1.	PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I BEZROBOCIU	51
3.2.	POMOC OSOBOM STARSZYM ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNYM	52
3.3.	WSPARCIE RODZINY. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I PRZESTĘPSTWOM.....	54
3.4.	PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM	55
5.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	56
6.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY STRATEGII	56
7.	ZASADY AKTUALIZACJI I WPROWADZANIA ZMIAN W STRATEGII.....	57
	ŹRÓDŁA I MATERIAŁY	58
	SPIS RYSUNKÓW	60
	<i>Załącznik nr 1 do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce w latach 2021- 2030</i>	<i>61</i>

I. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce na lata 2021-2030 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, stanowiącym kontynuację poprzednich dokumentów strategicznych, w tym: *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce na lata 2014-2020*.

Zgodnie z podejściem przyjętym w poprzednich obowiązujących na terenie Gminy strategiach, „*problem społeczny będziemy traktować, jako występujące obecnie lub mogące się pojawić w niedalekiej przyszłości zjawisko niepożądane, które dotyka przedstawicieli lokalnej społeczności przyczyniając się do ich wykluczenia, a nawet marginalizacji*”¹. Ze względu na przypisanie przez ustawodawcę zakresu strategii rozwiązywania problemów społecznych do obszaru pomocy społecznej, dokument nakierowany został głównie na szeroko rozumianą sferę społeczną stanowiącą obszar działań instytucji pomocy społecznych (pomoc społeczną, wsparcie rodziny, przeciwdziałanie przemocy oraz problematykę uzależnień) – oraz w mniejszym zakresie problemy związane z odrębnymi obszarami sfery społecznej, np. ochronę zdrowia, oświatę, kulturę, sport i rekreację.

Przyjętym celem głównym Strategii jest rozwiązywanie problemów społecznych wiodące do poprawy sytuacji wspólnoty gminnej w okresie 2021-2030. Zmiana społeczna i jej utrwalenie wymaga nieustannego podejmowania aktywności. Kontynuacja prac nad rozwiązywaniem problemów społecznych i minimalizacją ich skutków z wykorzystaniem zasobów i środków własnych gminy oraz źródeł finansowania zewnętrznego ma na celu dalszą poprawę sytuacji wspólnoty gminnej, poprzez skuteczne wdrażanie interwencji społecznych, w szczególności:

- I. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu.
- II. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- III. Wsparcie rodziny. Przeciwdziałanie przemocy i przestępstwom.
- IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom.

1. RAMY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest integralnym długookresowym dokumentem planistycznym, którego opracowanie wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1², powiązanego z art. 19 pkt 1 oraz art. 16 b. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³.

¹ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce na lata 2014-2020*, strona 4.

² Zgodnie z treścią powołanego przepisu, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

³ Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593.

Treść i realizacja *Strategii* uzależniona jest od aktów prawnych, do których należą:

- Ustawa o samorządzie gminnym
- Ustawa o samorządzie powiatowym
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- Ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Cele i zadania *Strategii* są również zgodne są z celami dokumentów strategicznych takich jak:

- Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju
- Strategia Rozwoju Kraju 2020
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020
- Polityka Senioralna Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020-2030

2. METODOLOGIA

Metodologia *Strategii* wynika z treści zapisów zawartych w art.16b ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej⁴, w myśl których Strategia powinna zawierać:

1. *Diagnozę sytuacji społecznej*
2. *Prognozę zmian w zakresie objętym strategią;*
3. *Określenie:*
 - a) *celów strategicznych projektowanych zmian,*
 - b) *kierunków niezbędnych działań,*
 - c) *sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,*
 - d) *wskaźników realizacji działań.*

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Gminy Daleszyce zdiagnozowane zostały na podstawie analizy typu *desk research*. Przy opracowaniu części analityczno-diagnostycznej korzystano z opracowań statystycznych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego oraz materiałów źródłowych, w tym sprawozdań i raportów instytucji działających na terenie Gminy (Urząd Miasta i Gminy w Daleszycach (UM), Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach (MGOPS), Powiatowy Urząd Pracy- z filią w Daleszycach (PUP), Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i inne).

Diagnoza problemów społecznych w Gminie Daleszyce opracowana została w oparciu o badanie zrealizowane na przełomie listopada i grudnia 2020 roku z wykorzystaniem formularza internetowego zamieszczonego na stronie MGOPS w Daleszycach. Badanie miało na celu pozyskanie informacji dotyczących problemów społecznych w Gminie Daleszyce, ocenę dotychczasowych działań Gminy, określenie priorytetowych kierunków dalszych działań oraz umożliwienie respondentom przekazania wskazówek/inspiracji dotyczących kwestii problemów społecznych w Gminie.

Prace Zespołu Konsultacyjnego ds. *Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Daleszyce* nad identyfikacją mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT) umożliwiły wskazanie konkretnych obszarów, nad którymi winna skupić się polityka społeczna Gminy Daleszyce.

Z kolei rekomendacje Zespołu Konsultacyjnego ds. *Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Daleszyce*⁵ oraz uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych⁶ pozwoliły na wypracowanie prezentowanego kształtu dokumentu.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.

3. ZAKRES I STRUKTURA STRATEGII

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych części:

- I. Wstępu (części wprowadzającej),
- II. Części analityczno-diagnostycznej,
- III. Części programowej.

W części wprowadzającej zawarto informacje o metodologii, określono zakres i strukturę *Strategii* oraz wskazano ramy prawne oraz inne dokumenty strategiczne.

W części analityczno-diagnostycznej przedstawiono charakterystykę Gminy Daleszycze wraz z diagnozą najistotniejszych problemów społecznych, przeglądem zasobów⁷

⁵Skład Zespołu konsultacyjnego ds. opracowania Strategii:

- Renata Segiecińska, Dyrektor MGOPS w Daleszycach, Przewodnicząca Zespołu
- Piotr Ferens, Sekretarz Miasta Gminy Daleszycze
- Bernadetta Krzywicka, Radna Rady Miejskiej w Daleszycach, członek Komisji Budżetowej
- Joanna Rybak, Radna Rady Miejskiej w Daleszycach, członek Komisji Rewizyjnej
- Anna Kosmała, Kierownik Wydziału Administracji i Rozwoju Urzędu Miasta i Gminy Daleszycze, Radna Powiatu Kieleckiego
- Norbert Wojciechowski, Dyrektor Miejsko- Gminnego Ośrodka Kultury w Daleszycach
- Dorota Kapela, Starszy pracownik socjalny w MGOPS Daleszycze
- Małgorzata Pilarek, Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Urszula Gawior, Przewodnicząca Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Monika Maciejaska, asystent rodziny w MGOPS Daleszycze
- Justyna Kozub, Inspektor do spraw świadczeń rodzinnych MGOPS Daleszycze
- Małgorzata Wojciechowska, Dyrektor Miejsko- Gminnego Żłobka w Daleszycach
- Alicja Prendota, Dyrektor Miejsko- Gminnej Biblioteki w Daleszycach
- Aspirant sztabowy Wojciech Zgrzebnicki, Kierownik Referatu Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Kielcach-Komisariat w Daleszycach
- dr Maciej Ślefarski, Kierownik Ośrodka Zdrowia w Daleszycach

Opracowanie treści: Anna Kanabrocka. Konsultacje: dr hab. Paulina Forma, prof. Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

⁶ Projekt *Strategii* zgodnie z ustaleniami *Zespołu Konsultacyjnego* oraz zapisami *Ustawy o pomocy społecznej* z dnia 12 marca 2004 roku został przedstawiony do konsultacji społecznych na stronie internetowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach.

⁷ Art. 16a. 1. Gmina (...) przygotowuje ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.

2. Zasoby, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący.

3. Ocena, o której mowa w ust. 1, obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy.

4. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki

i wypracowanych w ostatnich latach dobrych praktyk, analizą SWOT oraz prognozami i rekomendacjami.

Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej, zawierającej cele (strategiczne i operacyjne), działania, realizatorów oraz propozycję wskaźników. Wskazano również źródła finansowania, sposób monitorowania i oceny Strategii oraz określono zasady aktualizacji i wprowadzania zmian treści zawartych w Strategii.

samorządu terytorialnego ocenę wraz z rekomendacjami, która jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

II. CZĘŚĆ ANALITYCZNO-DIAGNOSTYCZNA

1. SYTUACJA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA GMINY DALESZYCE

1.1. POŁOŻENIE I OBSZAR GMINY

Gmina Daleszyce jest jedną z gmin aglomeracji kieleckiej. Należy do województwa świętokrzyskiego, powiatu kieleckiego. Gminę zamieszkuje 7,6% ludności powiatu. Średnia gęstość zaludnienia to 71 osób/km².

Powierzchnia gminy to 222 km² (9,9% powierzchni powiatu). Pod względem zajmowanej powierzchni Gmina jest największą gminą powiatu kieleckiego i podregionu kieleckiego oraz jedną z największych w województwie świętokrzyskim. Ponad 91,9% powierzchni gminy (204 km²) to tereny wiejskie o zróżnicowanym stopniu zurbanizowania.

Gmina Daleszyce to gmina miejsko-wiejska⁸. Siedzibą gminy jest miasto Daleszyce, a wsie leżące w gminie to: Borków, Brzechów, Cisów, Danków, Komórki, Kranów, Marzysz, Mójcza, Niestachów, Niwy, Sieraków, Smyków, Suków, Szczecno, Słopiec, Trzemosna, Widełki, Wójtostwo.

Gmina Daleszyce należy do Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego (KOF), co stwarza możliwość korzystania m.in. środków z Regionalnych Programów Operacyjnych w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)⁹.

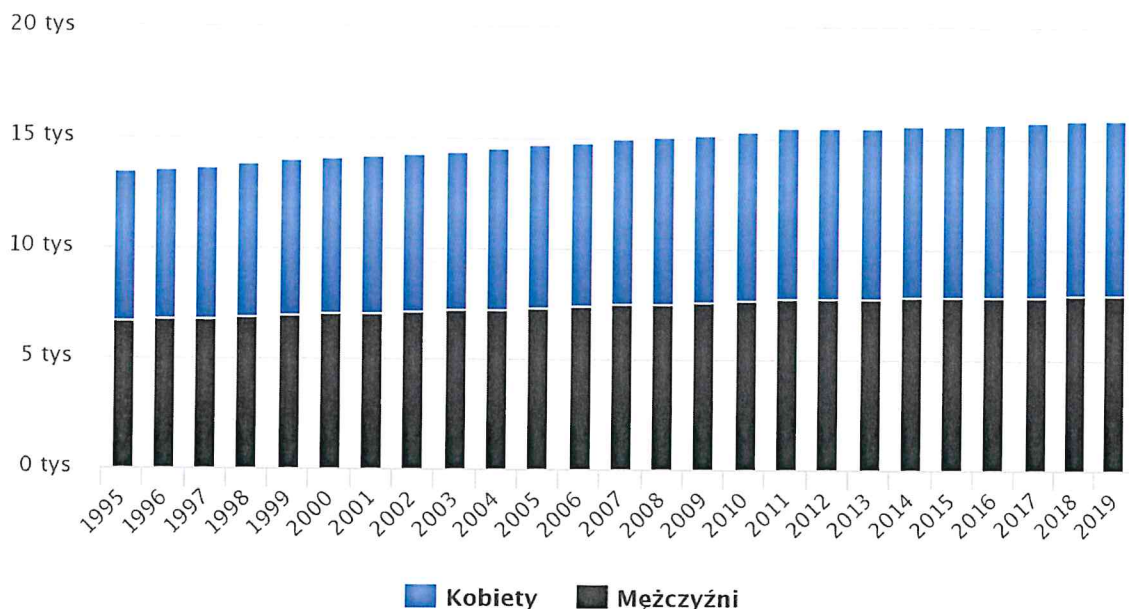
1.2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI

Gmina Daleszyce w 2018 roku liczyła 15 865 mieszkańców, z czego 50,0% stanowiły kobiety, a 50,0% mężczyźni (czyli współczynnik feminizacji/maskulinizacji wyniósł równo 100). Warto zauważyć, iż w latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 11,2%.

⁸ Gmina Daleszyce jest jedną z czterech gmin miejsko-wiejskich w powiecie kieleckim (pozostałe gminy to: Chęciny, Chmielnik i Bodzentyn).

⁹ Zgodnie ze *Strategią ZIT KOF*, dla działań związanych z rozwojem rynku pracy, koncentracja wsparcia powinna zostać ukierunkowana na gminy (m.in. Daleszyce), gdzie występuje najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (*Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020*, strona 19). Z kolei dla działań związanych z ochroną i przywróceniem różnorodności biologicznej, ochroną i rekultywacją gleby oraz promowaniem usług ekosystemowych, w tym programu Natura 2000 oraz zielonej infrastruktury, terenem wsparcia jest cały obszar KOF, ze szczególnym uwzględnieniem gmin o wyższym niż średnia KOF udziale terenów chronionych (m.in. Daleszyce) oraz terenów o walorach przyrodniczych z pomnikami przyrody, z których 37% występuje łącznie na terenie gmin Daleszyce i Zagnańsk (Źródło: *Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020*, strona 20).

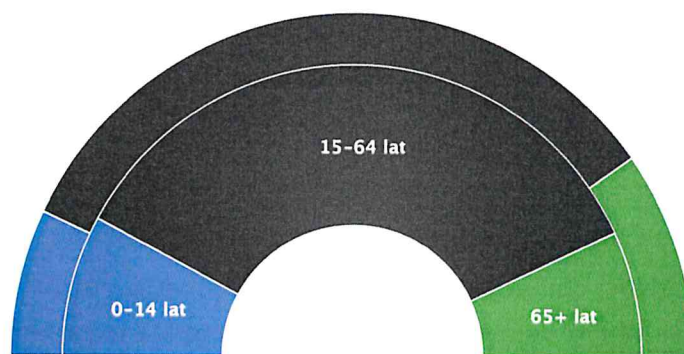
Rysunek 1. Populacja - Gmina Daleszyce w latach 1995-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Średni wiek mieszkańców Gminy wynosi 39,4 lat - jest niższy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie niższy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Pod względem wieku najliczniejsza grupa w Gminie to ludność w wieku 15-64 lat – 70,3%, przy czym grupa wieku do 14 lat stanowi 15,6%, zaś grupa 65 i więcej lat stanowi 14,1%

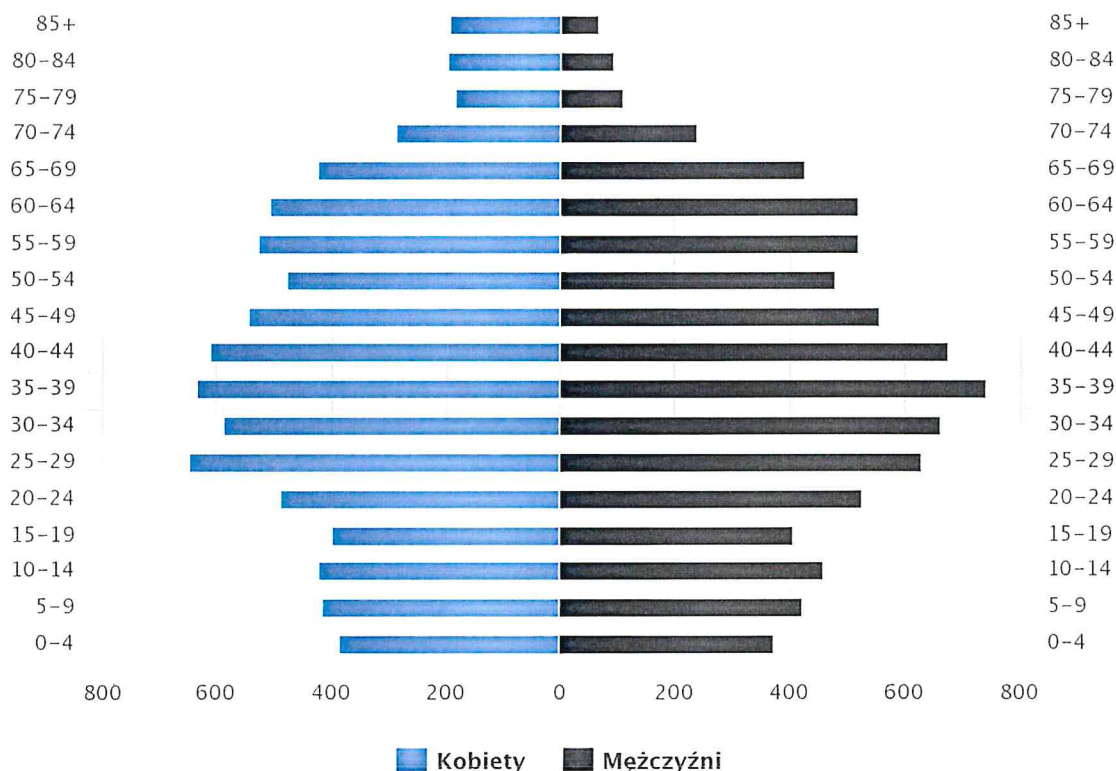
Rysunek 2. Biologiczne grupy wieku - Gmina Daleszyce, 2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

64,3% mieszkańców gminy Daleszyce jest w wieku produkcyjnym, 18,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 17,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców gminy to 39,4 lata. Średni wiek kobiet to 40,5 lat, w przypadku mężczyzn to 38,2 lata. Średnia dla województwa to 43,1 lat; średnia dla Polski to 41,9 lata.

Rysunek 3. Piramida wieku mieszkańców gminy Daleszyce, 2019

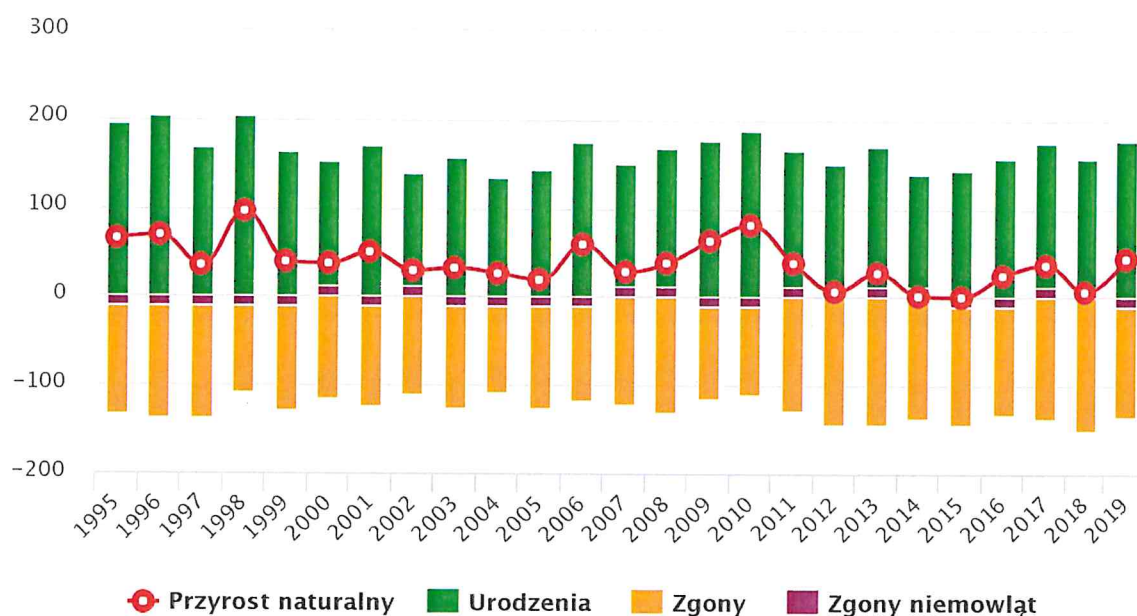
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn zaczyna się dopiero w przedziale wiekowym powyżej 65 roku życia i wzrasta wraz z wiekiem. W przedziale powyżej 80 lat jest już ponad dwukrotnie więcej kobiet niż mężczyzn. Tendencje te nie ulegają zmianom na przestrzeni ostatnich lat.

29,9% mieszkańców gminy Daleszyce jest stanu wolnego, 58,3% żyje w małżeństwie, 2,3% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy. Mieszkańcy gminy Daleszyce zawarli w 2019 roku 74 małżeństw, co odpowiada 4,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców.

W 2019 roku urodziło się 177 dzieci, w tym 90 dziewczynek (50,8%) i 87 chłopców (49,2%). Średnia waga noworodków to 3 396 gramów. Gmina ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 43. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 2,71 na 1000 mieszkańców gminy Daleszyce.

Rysunek 4. Przyrost naturalny w latach 1995-2019 w gminie Daleszyce

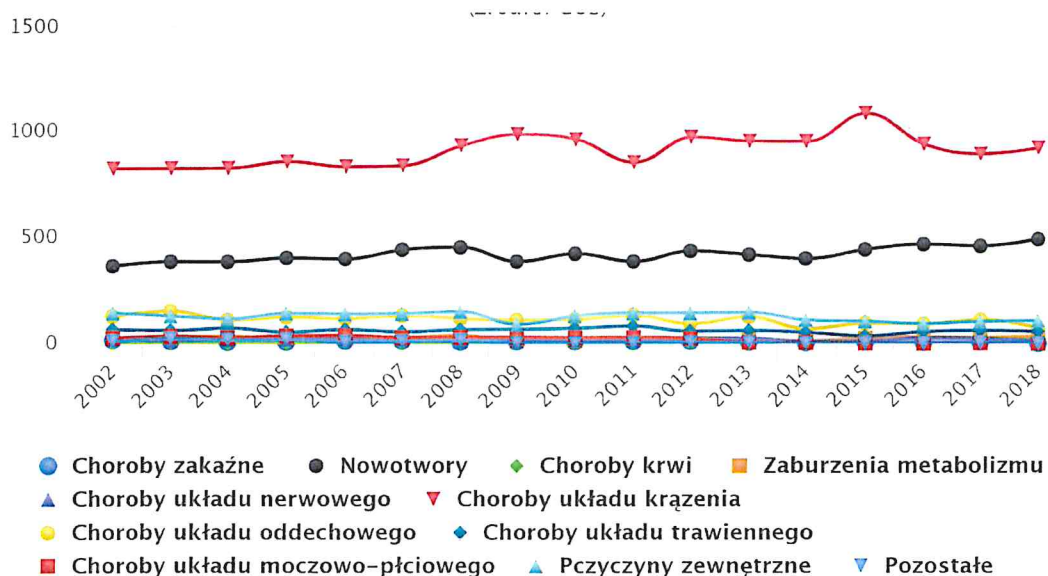

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,07 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Współczynnik dzietności ogólnej (liczba dzieci, urodzonych przez przeciętną kobietę w ciągu całego okresu rozrodczego, czyli 15 - 49 lat) wyniósł 1,39 (województwo 1,24, Polska 1,42). Współczynnik reprodukcji brutto (średnia liczba córek urodzonych przez kobietę w wieku rozrodczym, 15 - 49 lat) wyniósł 0,68 (województwo 0,61, Polska – 0,69). Współczynnik dynamiki demograficznej (stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów) wyniósł 1,07 (województwo 0,71, Polska: 0,92).

W 2018 roku 45,7% zgonów w gminie Daleszyce spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 24,3% zgonów w gminie Daleszyce były nowotwory, a 3,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Daleszyce przypada 8.44 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

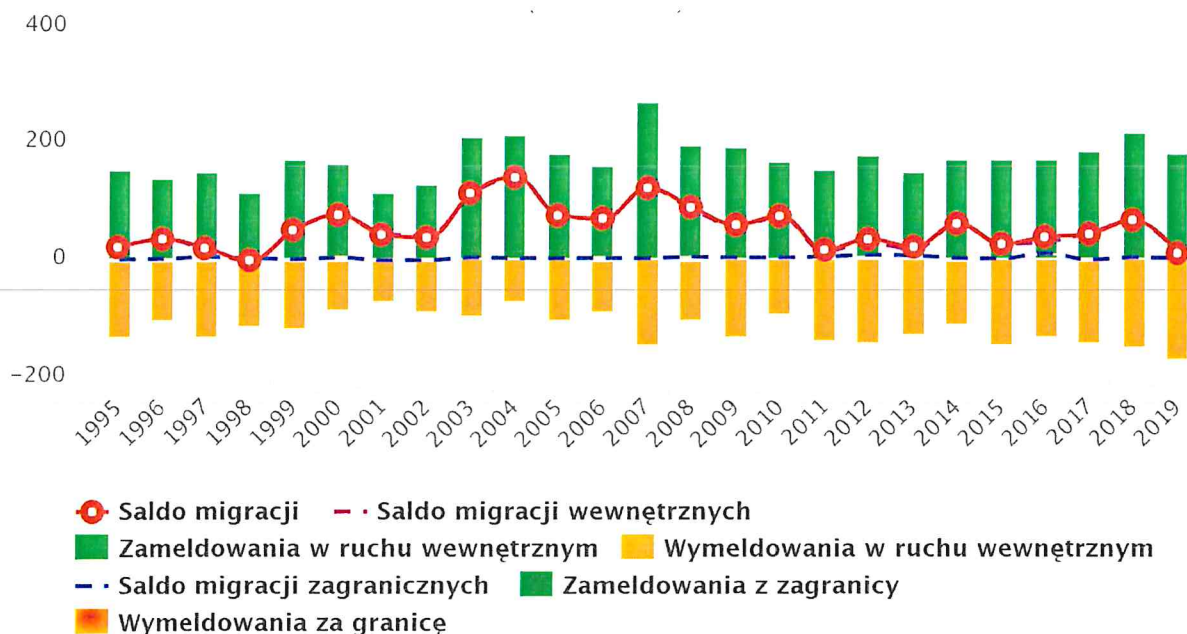
Rysunek 5. Przyczyny zgonów w powiecie kieleckim w latach 2002-2018

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2019 roku zarejestrowano 181 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 173 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Daleszyce 8. W tym samym roku 1 osoba zameldowała się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę – stąd saldo migracji zagranicznych wyniosło 1.

Rysunek 6. Migracje na pobyt stały w latach 1995-2019 w Gminie Daleszyce

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W 2019 roku w gminie Daleszyce stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 146 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 9,22 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Daleszyce wynosi 75,10% i jest mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Daleszyce najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 5,59 (wykrywalność 71%) oraz przeciwko mieniu - 2,81 (wykrywalność 40%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,80 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,26 (53%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,29 (96%).

1.3. LOKALNY RYNEK PRACY I JEGO CHARAKTERYSTYKA

W gminie Daleszyce na 1000 mieszkańców pracuje 96 osób¹⁰. 55,3% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 44,7% mężczyźni.

W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Daleszyce wynosiło 3 777,02 PLN, co odpowiada 78.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. W 2018 roku przeciętne wynagrodzenie w świętokrzyskim wyniosło 4 171 zł, a w Polsce 4835 zł).

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Daleszyce 1 232 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 325 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -907.

52,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Daleszyce pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 16,2% w przemyśle i budownictwie, a 10,6% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

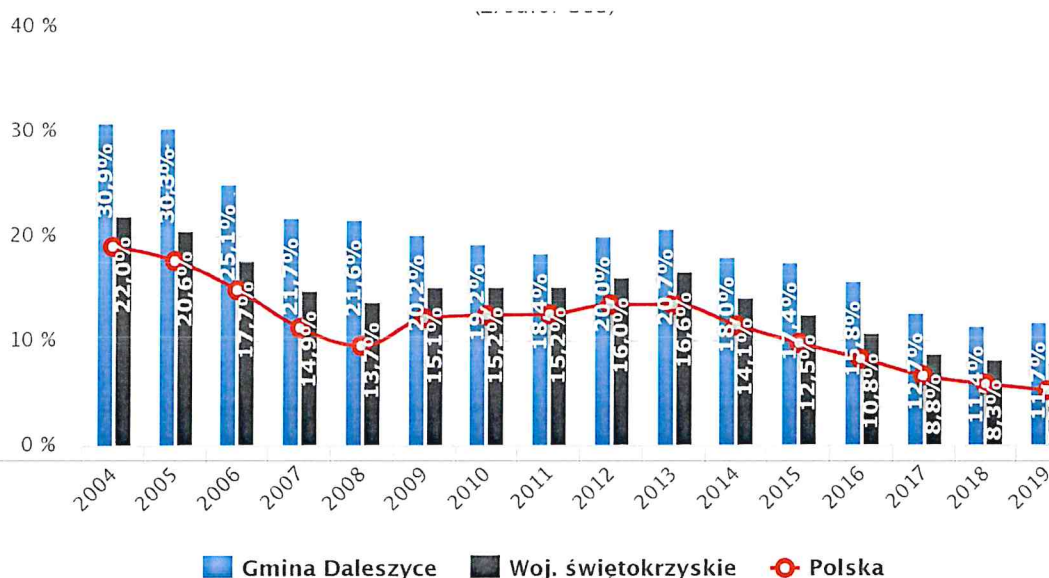
W gminie Daleszyce w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 648 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 439 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 160 nowych podmiotów, a 104 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (210) podmiotów

¹⁰ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

zarejestrowano w roku 2017, a najmniej (122) w roku 2011. W tym samym okresie najwięcej (139) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2017 roku, najmniej (88) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2015 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Daleszyce najwięcej (55) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 599) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 2,2% (37) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 24,3% (400) podmiotów, a 73,5% (1 211) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Daleszyce najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (40.8%) oraz Budownictwo (17.0%).

Bezrobocie rejestrowane w gminie Daleszyce wynosiło w 2019 roku 11,7% (12,3% wśród kobiet i 11,2% wśród mężczyzn). Z kolei szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego¹¹ wynosi 11,4% (kobiety 12,2%, mężczyźni: 10,8%).

Rysunek 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Daleszyce w latach 2004-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

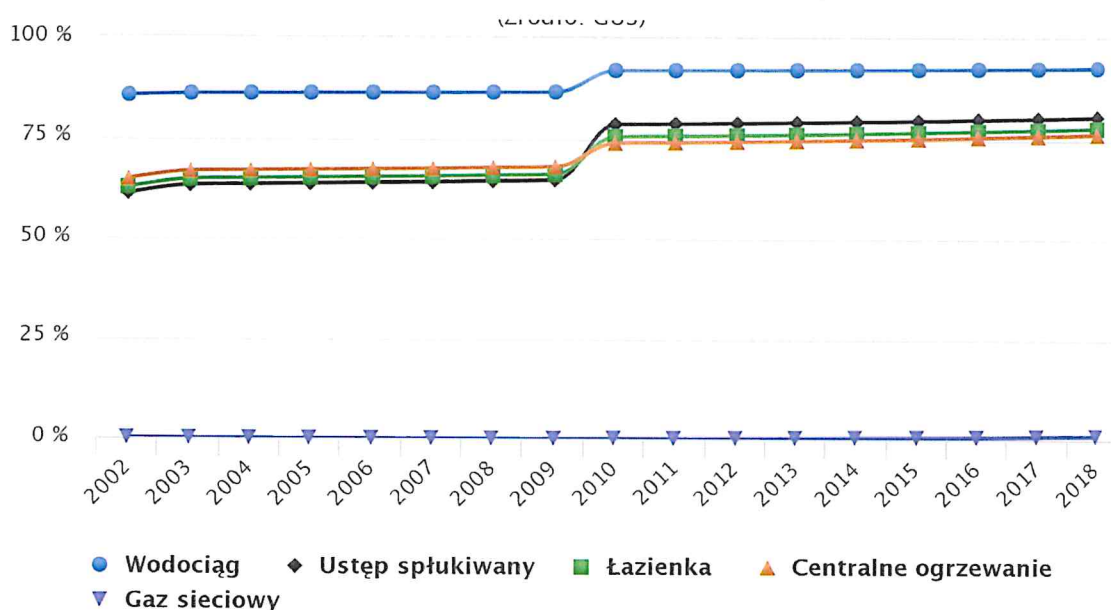
¹¹ Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Tak zdefiniowaną stopę bezrobocia rejestrowanego prezentujemy na tej stronie. Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

1.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

Zgodnie z danymi z 2018 roku, mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne, w tym:

- wodociąg - stanowią 92,74% (świętokrzyskie 92,39%; Polska 96,88%),
- ustęp spłukiwany - stanowią 80,5% (świętokrzyskie 86,53%; Polska 93,83%),
- łazienka - stanowią 77,71% (świętokrzyskie 83,99%; Polska 91,54%)
- centralne ogrzewanie – stanowią 76,21% (świętokrzyskie 79,15%; Polska 82,60%)
- gaz sieciowy – 0,82% (świętokrzyskie 40,49%; Polska 55,52%)

Rysunek 8. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002-2018

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

1.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

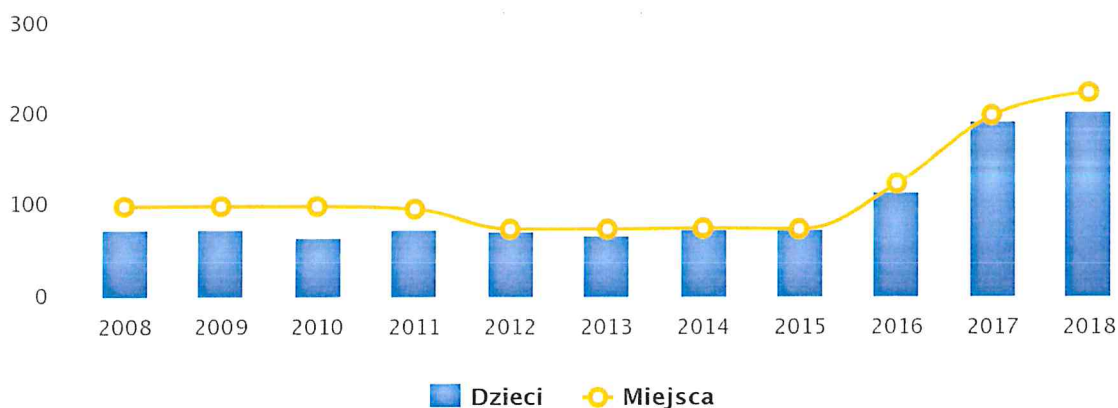
Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 13,7% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,3% wykształcenie policealne, 9,5% średnie ogólnokształcące, a 15,9% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,3% mieszkańców gminy Daleszyce, gimnazjalnym 6,6%, natomiast 25,7% podstawowym ukończonym. 3,0% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa świętokrzyskiego mieszkańcy gminy Daleszyce mają niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Daleszyce największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,5%) oraz wyższe (17,4%). Mężczyźni najczęściej

mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,5%) oraz podstawowe ukończone (23,9%).

3 818 mieszkańców gminy Daleszyce jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 1 866 kobiet oraz 1 952 mężczyzn). 15,2% mieszkańców gminy Daleszyce w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (16,2% wśród dziewczynek i 14,2% wśród chłopców). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 28,2% ludności (27,4% wśród dziewczynek i 28,9% wśród chłopców). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 17,5% mieszkańców (17,4% wśród dziewczyn i 17,6% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 26,6% mieszkańców gminy Daleszyce w wieku potencjalnej nauki (26,1% kobiet i 27,0% mężczyzn).

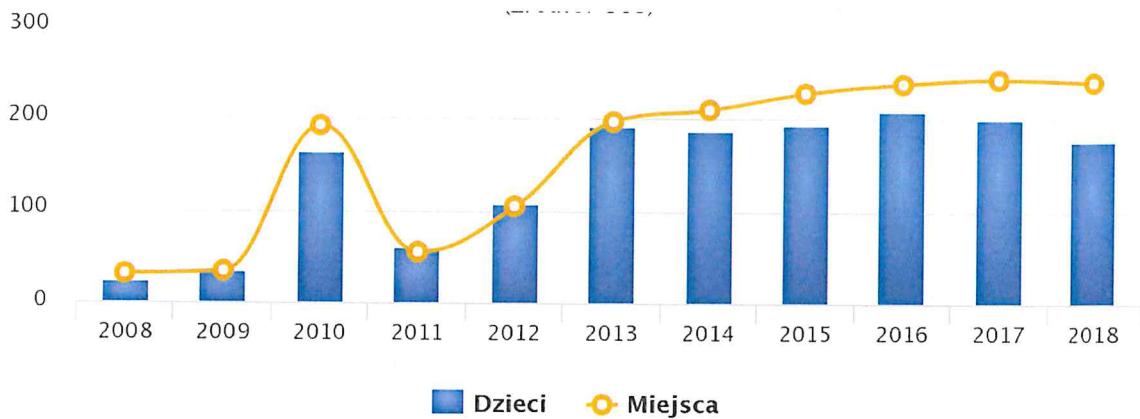
W Gminie funkcjonuje 10 przedszkoli (w tym 9 przedszkoli w szkołach podstawowych), zapewniając 225 miejsc dla dzieci. Wskaźnik dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w Gminie to 0,92 (świętokrzyskie: 0,99; Polska:0,89). Dla porównania w 2008 roku w gminie Daleszyce mieściło się 1 przedszkole, w którym do 3 oddziałów uczęszczało 75 dzieci (39 dziewczynek oraz 36 chłopców).

Rysunek 9. Przedszkola (Gmina Daleszyce) - Dzieci oraz dostępne miejsca w latach 2008-2018

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Rysunek 10. Punkty przedszkolne (Gmina Daleszyce) - Dzieci oraz dostępne miejsca w latach 2008-2018

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

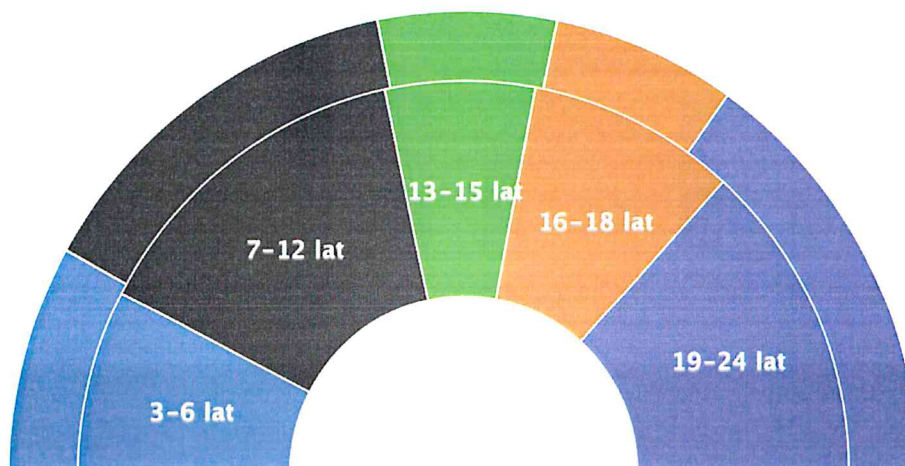
W Gminie funkcjonuje 10 szkół podstawowych.

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Daleszycach (im. płk. Mariana Sołtysiaka "Barabasha"): 20 oddziałów; 503 uczniów;
- Szkoła Podstawowa w Sukowie (im. Partyzantów Armii Krajowej Ziemi Kieleckiej) : 11 oddziałów; 210 uczniów;
- Szkoła Podstawowa w Niestachowie (im. Kornela Makuszyńskiego): 7 oddziałów; 91 uczniów;
- Szkoła Podstawowa w Mójczy (im. gen. Tadeusza Buka): 7 oddziałów; 78 uczniów;
- Szkoła Podstawowa w Słopcu: 7 oddziałów; 73 uczniów;
- Szkoła Podstawowa w Brzechowie: 7 oddziałów; 72 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Borkowie: 7 oddziałów; 64 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Szczecnie: 7 oddziałów; 56 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Sierakowie: 7 oddziałów; 50 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Marzyszu: 4 oddziały; 42 uczniów;

Szacowane edukacyjne grupy wieku w Gminie wynoszą dla poszczególnych populacji:

- 3-6 lat ~ 15%
- 7-12 lat ~ 28%
- 13-15 lat ~ 13%

Rysunek 11. Edukacyjne grupy wieku - Gmina Daleszyce, 2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Współczynnik skolaryzacji brutto (czyli stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 89,61 (dla świętokrzyskiego jest to 93,58, a dla Polski 95,46).

Współczynnik skolaryzacji netto (czyli stosunek osób w wieku 7-12 lat uczących się w szkołach podstawowych do wszystkich osób w wieku 7-12 lat) wynosi 88,55 (dla świętokrzyskiego jest to 92,29, a dla Polski 93,85).

Według danych z 2019 w gminie Daleszyce działały 3 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 57 590 woluminy (wzrost o przeszło 20 % w stosunku do 2008 roku).

Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych 2 miały wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 2 miały udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, nie było obiektów przystosowanych do potrzeb użytkowników niewidzących i słabowidzących.

W 2019 roku w bibliotekach dostępne dla czytelników było 15 komputerów (w tym 14 podłączonych do Internetu). Wszystkie biblioteki w Daleszycach umożliwiały korzystanie z Internetu bezprzewodowego oraz posiadały dostęp do Internetu szerokopasmowego.

Zgodnie z danymi z 2016 w gminie Daleszyce działało 5 klubów sportowych zrzeszających 440 członków. Aktywnych było 13 sekcji sportowych. Zajęcia sportowe prowadzone były przez trenera (9), instruktora sportowego (7). Zarejestrowano 404 ćwiczących (mężczyźni: 250, kobiety: 154, chłopcy do lat 18: 130, dziewczęta do lat 18: 124).

W Gminie w 2019 roku funkcjonował jeden publiczny ośrodek kultury. Wejście do obiektu jest przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Ogółem w Daleszycach w 2019 roku funkcjonowało 13 grup artystycznych skupiających 220 członków, w tym:

- 3 grupy muzyczne – instrumentalne liczące 61 członków,
- 2 grupy wokalne/chóry liczące 40 członków,
- 6 grup folklorystycznych (ludowe, pieśni i tańca, kapele) liczące 60 członków,
- 2 grupy taneczne liczące 59 członków.

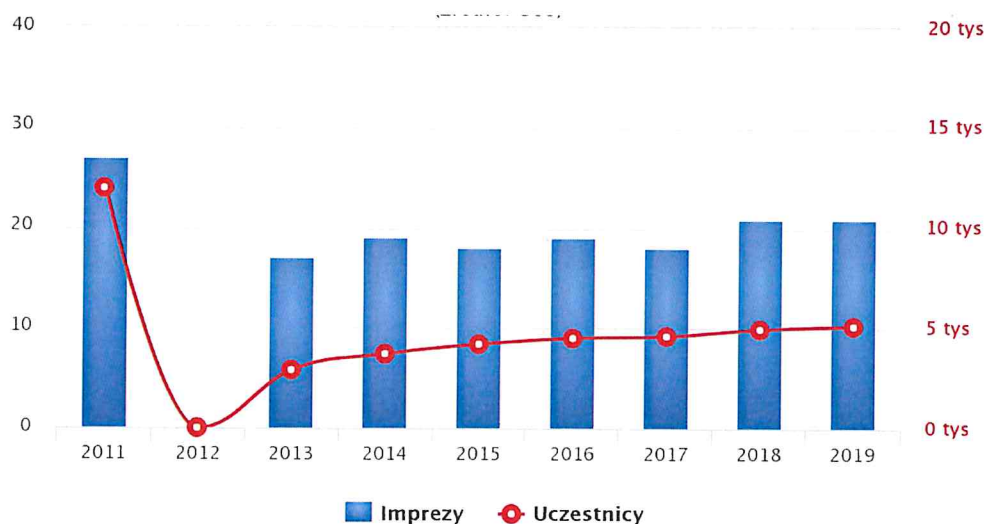
Ogółem w Daleszycach zorganizowano 3 kursy, które ukończyło 90 osób (kurs nauki gry na instrumentach ukończyło 30 osób, a w dwóch kursach tańca brało udział 60 osób).

W Gminie w 2019 roku funkcjonowało 13 kół gospodyń wiejskich, skupiających 230 członków.

W 21 imprezach organizowanych przez Gminę w 2019 roku uczestniczyło 5 100 osób. Zorganizowano:

- 15 festiwali i przeglądów artystycznych (4 700 uczestników),
- 2 imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne (150 uczestników),
- 4 konkursy (250 uczestników).

Rysunek 12. Imprezy organizowane przez domy kultury oraz ich uczestnicy w latach 2011-2019

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W *Strategii rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2014-2020* wymieniane są:

- ✓ trasy rowerowe¹², w tym¹³:
 - szlak żółty o długości 31,3 km (trasa: Daleszyce – Wójtostwo – Niwy – Widełki – Łapigrosz – Nastoly – Cisów – Mały Bór – Wymysłów – Gaj Dąbrówka – Niwy – Zakręty – Daleszyce)
 - Szlak czerwony o długości 23,5 km (trasa: Daleszyce – Brzechów – Przygun – Pipały – Nowiny – Niestachów – Słopiec – Podkranów – Daleszyce)
- ✓ w wykazie¹⁴ basenów, krytych pływalni, kąpielisk i miejsc przeznaczonych do kąpieli na terenie województwa świętokrzyskiego znalazło się miejsce kąpielowe nad zalewem w Borkowie (gm. Daleszyce);
- ✓ ośrodek narciarski w Niestachowie (gm. Daleszyce). W regionie świętokrzyskim w sezonie zimowym funkcjonuje 8 ośrodków narciarskich i jeden wyciąg rekreacyjny;
- ✓ ośrodek Jazdy Konnej „Amazonka” w Borkowie.

W wykazie świętokrzyskich szlaków pieszych odnotowany zostały¹⁵:

- szlak Chęciny – Jaskinia Piekło – Góra Żakowa – Patrol – Trupień – Słowik – Biesak – Pierścienica – Kielce – Góra Telegraf – Mójcza – Zalasna (Góra Mójcecka) – Otrocz – Niestachów – Sikorza – Brzechów – Daleszyce – Niwy – rezerwat Cisów – Widełki – Zamczysko – Sędek – Bielowa – Łągów (trasa o długości 69 km),
- ścieżki dydaktyczne Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych,
- przyrodnicza ścieżka dydaktyczna "Cisów – Góra Września – Daleszyce" na terenie Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego (10,5 km);

Wśród najbardziej charakterystycznych obszarów składających się na atrakcyjność i unikatowość regionu i jego wyjątkową ofertę wymieniany jest Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy - z bogactwem zespołów roślinnych, zarówno roślinności leśnej, jak i torfowiskowej, chronionej w 4 rezerwatach. Na atrakcyjność terenu wpływają obiekty zabytkowe świadczące o bogactwie kulturowym regionu: liczne obiekty sztuki sakralnej i świeckiej; zabytkowe układy urbanistyczne Daleszyc; ślady górnictwa rud metali i ich obróbki.

¹² przy czym długość ścieżek rowerowych na 10 tys. km² na terenie Gminy Daleszyce to 58,5 km. (w województwie świętokrzyskim 235,8 km, a w Polsce 444,7 km). Źródło GUS, www.polskawliczbach.pl

¹³ Tabela 10. Znakowane szlaki rowerowe na terenie województwa świętokrzyskiego, *Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2014-2020*.

¹⁴ *Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2014-2020*, Tabela 11. Wykaz basenów, krytych pływalni, kąpielisk i miejsc przeznaczonych do kąpieli na terenie województwa świętokrzyskiego, strona 102.

¹⁵ Wykaz świętokrzyskich szlaków pieszych, www.swietokrzyskipn.org.pl

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DALESZYCE

Istotne informacje dotyczących problemów społecznych w Gminie Daleszyce, w tym oceny dotychczasowych działań Gminy, określenia priorytetowych kierunków dalszych działań oraz umożliwienia respondentom przekazania wskazówek/inspiracji dotyczących kwestii problemów społecznych w Gminie pozyskano w trakcie badania zrealizowanego na przełomie listopada i grudnia 2020 roku z wykorzystaniem formularza internetowego zamieszczonego na stronie MGOPS w Daleszycach.

Ogółem uzyskano 87 odpowiedzi. Blisko połowę respondentów stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (46%), ¼ respondentów miała 26-35 lat (24,1%). Respondenci posiadali głównie wyższe wykształcenie (85,1%). Zatrudnieni byli w sferze budżetowej (72,4% wskazań). W przeważającej większości respondentami były kobiety (80,5%), będące w związkach małżeńskich (87%), w większości posiadające dzieci (57,5% respondentów posiadało dwoje lub troje dzieci, blisko 30% jedno dziecko). Około 1/3 respondentów stanowili przedstawiciele beneficjentów, jak i realizatorzy/partnerzy działań Gminy.

Wśród problemów społecznych wymagających priorytetowego działania w najbliższych latach wskazano:

- I. *Grupa problemów społecznych o wysokim nasileniu wskazań:* dostęp do usług opieki zdrowotnej, uzależnienia – alkoholizm oraz dostęp do całodobowej opieki.
- II. *Grupa problemów społecznych o dużym nasileniu wskazań:* brak ofert na lokalnym rynku pracy, problem niskiej wrażliwości społecznej, wsparcie osób chorych, wsparcie osób niepełnosprawnych, oferta w zakresie sportu i rekreacji, konsekwencje społeczne Covid-19, brak miejsc pracy dla niepełnosprawnych, przemoc w rodzinie, bariery architektoniczne, niedostosowana oferta edukacyjna
- III. *Grupa problemów społecznych o średnim nasileniu wskazań:* uzależnienia – narkotyki, wsparcie rodzin wielodzietnych, wsparcie rodzin rozbitych, wsparcie opiekuńczo-wychowawcze,
- IV. *Grupa problemów społecznych o niższym nasileniu wskazań:* migracja ludności, ubóstwo, niskie kwalifikacje zawodowe, brak ofert opieki nad dziećmi do lat 3, uzależnienia – dopalacze, bezdomność.

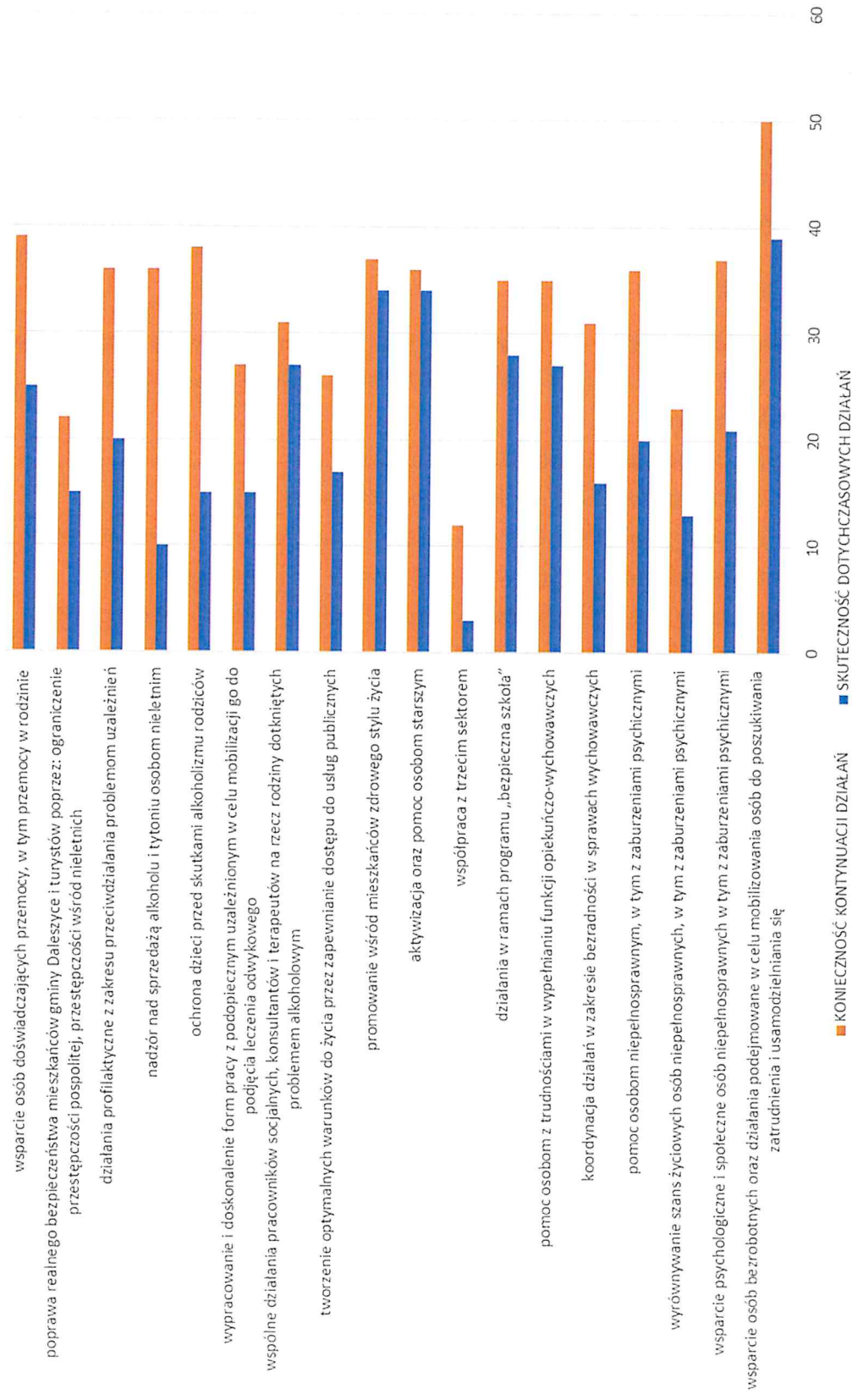
Obszary, w których w ostatnich latach odnotowano poprawę sytuacji w najwyższym stopniu to: wsparcie osób bezrobotnych oraz działania podejmowane w celu mobilizowania osób do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się, aktywizacja oraz pomoc osobom starszym, promowanie wśród mieszkańców zdrowego stylu życia, wspólne działania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów na rzecz rodziny dotkniętych problemem alkoholowym, wsparcie psychologiczne i społeczne osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi oraz działania w ramach programu „bezpieczna szkoła”.

Wśród działań gminy, które wymagają kontynuacji w kolejnych latach najwięcej wskazań otrzymało:

- wsparcie osób bezrobotnych
- działania podejmowane w celu mobilizowania osób do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się.

Respondenci odnotowali znaczącą poprawę w aktywności i działaniach MGOPS (w dodatkowych uwagach wskazując: „objazdowe” świadczenie usług, m-gopsik, Klub Seniora, mobilny punkt świadczenia usług, porady specjalistów). Pojawiły się uwagi dotyczące barier architektonicznych, wskazano brak działań dot. profilaktyki uzależnień, niewystarczający poziom stałej pomocy i opieki bezpośredniej dla osób starszych i samotnych oraz problemy z dostępem do informacji. Wskazówki/inspiracje dotyczące działań Gminy w kolejnych latach dotyczyły głównie obszarów zdrowia, w tym dostępu do świadczeń opiekuńczych, wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych oraz profilaktyki uzależnień (papierosy/alkohol) wśród młodzieży. Wskazano również na niewystarczający stopień upowszechniania informacji o działaniach Gminy (w szczególności dotyczących profilaktyki i ochrony zdrowia).

Rysunek 13. Skuteczność dotychczasowych działań Gminy Daleszyce oraz konieczność kontynuacji działań w wybranych obszarach

3. DZIAŁANIA MGOPS W DALESZYCACH

Kluczową instytucją dla realizacji polityki społecznej w Gminie Daleszyce jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS) w Daleszycach. Kadre Ośrodka wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. stanowiły osoby zatrudnione w ramach 25,5 etatów. Kadra Ośrodka posiada wymagane kwalifikacje. Liczba pracowników socjalnych jest zgodna z wymaganiami ustawy o pomocy społecznej. MGOPS jest certyfikowaną instytucją sprzyjającą *Work-Life Balance* - po przeszkoleniu pracowników wprowadzono mechanizmy godzenia życia zawodowego i rodzinnego.

MGOPS w Daleszycach działa w oparciu o Statut nadany Uchwałą Rady Miejskiej w Daleszycach nr XLII/8/2018 z dnia 29 stycznia 2018 roku. MGOPS realizuje zadania w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r. ,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011,
- ustawa Za życiem z dnia 4 listopada 2016 r ,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 24 sierpnia 2015 r.,
- ustawa Karta Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 r.,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r. ,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. ,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.

W 2019 roku plan finansowy MGOPS szacowano na kwotę 27 701 175,92 zł (wydano 27 364 981,49 zł, co oznacza 99% realizację zakładanego planu). Źródła finansowania obejmowały: dotacje z budżetu państwa w kwocie 24 009 753 ,02 zł, środki z budżetu gminy w kwocie 2 958 946,98 zł - na zadania własne gminy w tym: zwalczanie uzależnień, pokrywanie kosztów pobytu w Domach Pomocy Społecznej, świadczenie usług opiekuńczych, organizacja dowozu dzieci i osób niepełnosprawnych, odpłatność za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych, wypłata zasiłków celowych. Dodatkowo pozyskano środki finansowe pochodzące z funduszy unijnych w wysokości 396 281,49 zł.

DZIAŁ 2B. UDZIELONE ŚWIADCZENIA - ZADANIA WŁASNE GMIN

FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA ²⁾	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ ¹⁾ w zł	LICZBA RODZIN ²⁾	LICZBA OSÓB W RODZINACH ²⁾	
0	1	2	3	4	5	
RAZEM ²⁾	1	855	X	1 717 591	623	1 491
ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	2	117	1 354	750 668	135	177
z tego:	3	X	X	0	X	X
środki własne						
dotacja	4	X	X	750 668	X	X
w tym przyznany dla osoby: (z wiersza 2) samodzielnie gospodarującej	5	112	1 118	668 231	112	112
pozostającej w rodzinie	6	25	236	82 437	23	65
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	7	103	442	151 295	103	174
z tego:	8	X	X	0	X	X
środki własne						
dotacja	9	X	X	151 295	X	X
w tym przyznane z powodu: (z wiersza 7) bezrobocia	10	75	315	108 147	75	127
długotrwałej choroby	11	23	75	25 950	23	32
niepełnosprawności	12	5	20	6 129	5	15
możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	13	0	0	0	0	0
innego niż wymienione w wierszach 10-13	14	7	32	11 069	7	13
w tym: (z wiersza 7) ZASIŁKI OKRESOWE KONTYNUOWANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b	15	0	X	0	0	0
SCHRONIENIE	16	3	808	25 260	3	6
POSIŁEK	17	354	50 395	204 879	206	838
w tym dla: dzieci	18	353	50 323	204 879	205	837
UBRANIE	19	0	0	0	0	0
USŁUGI OPIEKUNICZE - OGÓŁEM	20	46	29 654	464 841	45	62
w tym: specjalistyczne	21	0	0	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY NA POKRYCIE WYDATKÓW NA ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE OSOBOM NIE MIAJĄCYM DOCHODU I MOŻLIWOŚCI UZYSKANIA ŚWIADCZEŃ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O ŚWIADCZENIACH OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH	22	0	0	0	0	0
w tym dla: osób bezdomnych	23	0	0	0	0	0
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	24	0	0	0	0	0
ZASIŁKI CELOWE W FORMIE BILETU KREDYTOWANEGO	25	0	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU	26	X	1	8 110	1	1
w tym: osobom bezdomnym	27	X	1	8 110	1	1
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	28	394	X	112 538	392	805
w tym: zasiłki specjalne celowe	29	106	155	55 282	105	172
w tym: (z wiersza 28) ZASIŁKI CELOWE PRZYZNANE NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2	30	0	X	0	0	0
POMOC NA EKONOMICZNE USAMOOZIELENIE - OGÓŁEM	31	0	X	0	0	0
w tym: w naturze	32	0	0	0	0	0
zasiłki	33	0	0	0	0	0
pożyczki	34	0	0	0	0	0
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE (prawne, psychologiczne, rodzinne)	35	X	X	X	0	0
INTERWENCJA KRYZYSOWA	36	X	X	X	0	0
PRACA SOCJALNA	37	X	X	X	19	50

		LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRZYZNANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIE	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ w zł	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
Opłata za pobyt w domu pomocy społecznej	38	24	270	655 684	24	24

Najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, ubóstwo. Klienci pomocy społecznej otrzymują wsparcie rzeczowe, finansowe ale przede wszystkim pomoc w formie pracy socjalnej, działań integracyjnych, doradczych, profilaktycznych oraz w formie poradnictwa specjalistycznego. Ośrodek podejmuje również interwencje w związku z konfliktami rodzinnymi, brakiem możliwości załatwienia niektórych spraw urzędowych, uzależnień¹⁶.

Działania MGOPS w Daleszycach obejmują¹⁷:

- **realizację zadań na rzecz osób starszych, samotnych i w podeszłym wieku** – zgodnie z przyjętymi założeniami polityki senioralnej dla gminy we współpracy z KOF¹⁸,
- **usługi opiekuńcze dla osób wymagających pomocy w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych** - samoobsługa, zakupy, przygotowanie posiłku, opieka przyłóżkowa – świadczone zarówno przez osoby zatrudnione na etatach, jak i na umowę zlecenie
- **realizację programu rządowego: „Posiłek w szkole i domu”¹⁹**
- **specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi** - usługi zostały zrealizowane dla dzieci i dorosłych z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania; polegały na regularnej pomocy świadczonej przez cały rok przez specjalistów takich jak: psycholog, rehabilitant, pielęgniarka²⁰,
- **umieszczanie osób w Domach Pomocy Społecznej²¹** - powodem umieszczania mieszkańców gminy w tego typu placówkach jest niepełnosprawność w stopniu znacznym, przewlekłe nieuleczalne choroby, w tym choroby psychiczne.
- **działalność Ośrodka Mediacji w Daleszycach** – objęte pomocą mediatorów rodziny spotykały się z powodu braku porozumienia i umiejętności w komunikowaniu się między członkami rodziny i problemów alkoholowych (uzależnienie jednego z członków rodziny).

¹⁶ Na podstawie informacji rocznej z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach za rok 2019.

¹⁷ Na podstawie dokumentu: *Informacja roczna z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach za rok 2019*.

¹⁸ Opracowania dostępne są na: <https://zitkof.kielce.eu/ZIT-KOF/Grupy-tematyczne/Polityka-senioralna/Przyj%C4%99cie-polityki-senioralnej-oraz-wypracowanie-wsp%C3%B3lnych-rozwi%C4%85za%C5%84-Smart-na-posiedzeniu-Komitetu-Steruj%C4%85cego-i-Rady-Programowej-ZIT-KOF.html>

¹⁹ Zgodnie z podpisaną w 2019 roku przez Burmistrza Miasta i Gminy Daleszycy Umową z Wojewodą Świętokrzyskim na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu”.

²⁰ Realizatorem zadania wyłonionym w drodze postępowania prawo zamówień publicznych jest NZOZ w Sukowie.

²¹ Do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tej jednostce (zgodnie z art.17 ust.1 pkt.16 *Ustawy o pomocy społecznej*).

- **realizację zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.** Zadaniem Miejsko - Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie²² jest diagnozowanie problemów rodzin, w których została założona Niebieska Karta z tytułu pojawienia się zjawiska przemocy²³. Dodatkowo Przewodniczący Zespołu dla ofiar i sprawców przemocy w rodzinie powołuje grupy wsparcia, które zajmują się diagnozą oraz organizują system wsparcia dla poszczególnych osób i całych rodzin.
- **realizację zadań z zakresu świadczeń rodzinnych i świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego** obejmujące²⁴: świadczenia rodzinne i opiekuńcze, świadczenia wychowawcze, świadczenia z programu dobry start (300+), świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych²⁵.
- **realizację Programu rządowego Asystent Osoby Niepełnosprawnej** - zatrudnienie asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej²⁶.
- **realizację Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny** Karta Dużej Rodziny przyznawana jest rodzinie, która utrzymuje co najmniej trójkę dzieci. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Karta przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, bez względu na dochód: rodzicowi oraz małżonkowi rodzica - na czas nieokreślony; dziecku w wieku do ukończenia 18. roku życia - do ukończenia 18. roku życia; dziecku powyżej 18. roku życia - odpowiednio do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, lub do końca roku akademickiego, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce; dziecku legitymującemu się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, w wieku powyżej 18. roku życia - na okres ważności orzeczenia; dziecku umieszczonemu w rodzinnej pieczy zastępczej - na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka; osobie przebywającej w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, na czas

²² Obsługę organizacyjną Zespołu od 2010 roku zapewnia MGOPS.

²³ W roku 2018 do MGOPS wpłynęło 69 Niebieskich Kart założonych przez funkcjonariuszy policji.

²⁴ Realizacja świadczeń rodzinnych i opiekuńczych, świadczeń wychowawczych, a także świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego oraz koszty obsługi tych zadań są w całości finansowane z dotacji celowych przekazywanych ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego.

²⁵ O świadczenie Funduszu Alimentacyjnego zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów mogą ubiegać się osoby, których dochód na osobę w rodzinie od 01.10.2019 r. wynosi 800,00 zł netto. Ustawa pozwala także na bardziej efektywne działania wobec dłużników alimentacyjnych, na mocy przepisów tej ustawy osoby nagminnie uchylające się od płacenia alimentów mogą obawiać się m. in. odebrania prawa jazdy i wpisu do krajowego rejestru dłużników. Decyzją Burmistrza Miasta i Gminy Daleszyce Dyrektor MGOPS został upoważniony do wydawania decyzji w sprawie przyznawania świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, a uchwałą Rady Miejskiej w Daleszycach do prowadzenia postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

²⁶ Zadanie to jest w całości finansowane z budżetu państwa.

kontynuowania nauki szkolnej - odpowiednio do dnia 30 września następującego po końcu roku szkolnego, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce lub do końca roku akademickiego, w którym jest planowane ukończenie nauki w danej placówce, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia. Karta Dużej Rodziny uprawnia do zniżek, które oferowane są zarówno przez instytucje państwowe, jak i firmy prywatne. Od 2018 r. posiadacze oraz osoby uprawnione do wnioskowania o KDR uzyskali możliwość ubiegania się o dodatkową formę Karty Dużej Rodziny w postaci aplikacji mobilnej tak zwanej „karty elektronicznej”. Karta ta uprawnia do niemal natychmiastowego korzystania ze zniżek z powodu bezpośredniego aktywowania karty po zatwierdzeniu w systemie.

- **realizację projektu finansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego pod nazwą „Elastyczni na rynku pracy w Daleszycach”** - w ramach programu uczestnicy (oraz ich rodziny) otrzymali wsparcie psychologiczne i doradztwo zawodowe. W oparciu o indywidualne spotkania dla każdego z uczestników został opracowany indywidualny plan działania. Uczestnicy brali udział w comiesięcznych spotkaniach motywacyjnych, na które zapraszani byli specjaliści, lekarze, naukowcy, duchowni, terapeuci. Uczestnicy projektu podpisali umowy wolontariackie -wstępując tym samym na zasadach członkostwa do **Klubu Wolontariatu**. Jako wolontariusze pomagali osobom starszym, niepełnosprawnym w codziennych czynnościach, wspierając tym samym MGOPS w działaniach opiekuńczych. Uczestniczyli również w dużych projektach realizowanych na terenie gminy tj: Dzień Dziecka oraz Jarmark na Świętego Michała. Projekt rozpisany został na dwa lata. Odbędą zawodowych i staże pracy zgodnie z kwalifikacjami i predyspozycjami. Całkowity koszt projektu wyniesie prawie 1,3 mln zł z czego 85% tej kwoty zostanie dofinansowane ze środków RPO.
- **realizację projektu pod nazwą : „Centrum Usług - współpraca na rzecz społeczności lokalnej”** – umożliwiła zatrudnienie opiekunek, zakup teleopasek medycznych dla osób, które są objęte przez MGOPS pomocą w formie usług opiekuńczych. , zakup samochod do przewozu osób niepełnosprawnych, zatrudnienie wychowawcy w świetlicy środowiskowej „ Promyczek”, jak również zwiększenie zakresu zadań realizowanych w Świetlicy -przede wszystkim zajęcia²⁷ dla dzieci w wieku 9-12 lat, z rodzin objętych asystenturą rodziny. Dodatkowo uruchomiono usługi rehabilitacyjne, psychologiczne, prawne dla osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych zapewnia wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie

²⁷ Zajęcia: *Czy wierzę w siebie?*- kształtujące umiejętność samooceny; *Kim będę w przyszłości?* - nasza przyszłość; ukazujące rolę rodziny w życiu człowieka, warsztaty świąteczne.

Daleszycy na lata 2019-2021²⁸. Dokument zawiera kierunki działań zmierzających do prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych. Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną. Realizacja zadań odbywać ma się zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dzieci i rodziny.

Wsparcie rodziny ma mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Zakłada się tworzenie warunków do samodzielnego mierzenia się ze swoimi problemami, przy wykorzystaniu aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności przez rodziny.

MGOPS w Daleszycach realizację również zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kadra realizująca zadanie to dwie asystentki rodziny zatrudnione na pełny etat w systemie zadaniowego czasu pracy oraz posiadające odpowiednie kwalifikacje zgodnie z art. 12 w. w ustawy. Zatrudnienie asystentów rodziny w 2019 roku dofinansowane było z środków budżetu państwa w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej na rok 2019 „Asystent rodziny 2019”.

W 2019 roku²⁹ asystenci rodziny obejmowali wsparciem łącznie 16 rodzin (32 dzieci). Zadania asystenta rodziny realizowane były zgodnie z przepisami ustawowymi³⁰ i polegały przede

²⁸ Stanowiący kontynuację poprzedniego Programu, obowiązującego do roku 2018. Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2018 roku było tworzenia warunków umożliwiających poprawę sytuacji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki społecznej na rzecz wzmocnienia rodziny poprzez wyspecjalizowane instytucje samorządu lokalnego. W prace nad realizacją programu zaangażowane były: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Asystenci Rodziny, Zespół Interdyscyplinarny, Świetlica Integracyjno-Wspierająca "Promyczek", Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Miejsko-Gminny Żłobek, Komisariat Policji, Placówki Oświatowe, Placówki Ochrony Zdrowia oraz Nadleśnictwo Daleszycy.

²⁹ Zgodnie ze *Sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, MGOPS w Daleszycach, 2020.

³⁰ Zgodnie z art. 15 *Ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej* do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;

wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.: niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze, nieprawidłowe prowadzenie gospodarstwa domowego,, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne. Asystenci rodziny udzielali pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej w zakresie prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego z uwzględnieniem wypełniania obowiązków domowych, tj. dbanie o czystość i porządek w mieszkaniu, przygotowywanie odpowiednich posiłków, umiejętne gospodarowanie budżetem domowym, edukacja w zakresie oszczędnego gospodarowania mediami (sposoby oszczędzania wody, prądu, gazu itp.), pomoc w załatwianiu spraw urzędowych. Udzielanie przez asystentów rodziny wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych realizowane było poprzez:

- dostarczenie rodzinie potrzebnych ubrań, pościeli, firanek, zabawek dla dzieci, mebli pokojowych i kuchennych, stołu, krzeseł i innych potrzebnych rzeczy,
- pomoc przy czynnościach związanych ze zmianą miejsca zamieszkania rodziny; działania mające na celu możliwość pozyskania wsparcia finansowego na rzecz rodziny; wsparcie w rozwiązywaniu problemów psychologicznych (w tym możliwość skorzystania z bezpłatnej konsultacji psychologicznej);
- wsparcie rodzin poprzez: konsultacje opiekuńczo-wychowawcze oraz porady w zakresie opieki i wychowania dzieci, przestrzegania zasad higieny, zdrowego odżywiania, stosowania właściwych metod wychowawczych, ustalania godzin aktywności i wypoczynku; budowanie i wzmacnianie więzi w rodzinie poprzez prawidłową komunikację, otwarte mówienie o swoich potrzebach i odczuciach.

8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;

9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;

10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych ;

11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;

12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;

13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;

15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;

16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;

17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146 i Nr 125, poz. 842), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Zgodnie z art.14 asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Asystenci rodziny współpracują z instytucjami działającymi na rzecz rodziny: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, Przychodnia Centrum w Daleszycach, Przychodnia „Galus” w Sukowie, Komisariat Policji w Daleszycach szkoły i przedszkola, do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny oraz kuratorami społecznymi i zawodowymi, jak również CARITAS Diecezji Kieleckiej (paczki żywnościowe w okresie Świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia).

Asystenci rodziny regularnie podnoszą swoje kwalifikacje biorąc udział w szkoleniach/spotkaniach mających na celu wymianę doświadczeń i wzrost kompetencji zawodowych³¹.

³¹ Przykładowo:

- Konferencja naukowo – szkoleniowa XVII Świętokrzyskie Dni Profilaktyki "Podajmy dłoń rodzinie"- Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach – 15.05.2019 r.
- Seminarium na temat: "Nowe substancje psychoaktywne -dopalacze jako narkotyki XXI wieku"-15.05.2019 r.
- Seminarium na temat: "Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie"— Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kielce – 23.05.2019 r.
- Spotkania dla asystentów rodziny dotyczące współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach – 18.01.2019 r., 18.03.2019 r., 24.04.2019 r., 17.05.2019r., 25.10.2019

Szkolenie na temat "Asystent jako ważne ogniwo na rzecz ochrony dziecka przed przemocą - jak rozpoznać czy dziecko jest ofiarą"- 29.08.2019 r

4. DOBRE PRAKTYKI POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ PRZEZ MGOPS W DALESZYCACH

Zauważalne³² są konsekwentnie wdrażane od roku 2016 przez MGOPS w Daleszycach rozwiązania służące poprawie sytuacji interesariuszy, w tym osób z niepełnosprawnością, przewlekle chorych i w podeszłym wieku, mające na celu:

- ✓ zwiększenie komfortu osób zgłaszających się do siedziby MGOPS poprzez utworzenie stanowiska ds. pierwszego kontaktu z klientem, gdzie osoba przychodząca do placówki po rozpoznaniu potrzeb otrzymuje wskazówki dotyczące procedury uzyskania pomocy, czy załatwienia określonej sprawy; zapewnienie odrębnego pomieszczenia do spraw pierwszego kontaktu, wyposażonego w specjalne zabezpieczenia umożliwiające prowadzenie rozmowy w intymnych warunkach,
- ✓ świadczenie usług w miejscu zamieszkania osób potrzebujących wsparcia, możliwe dzięki utworzeniu zespołu pracowników socjalnych zajmujących się wyłącznie pracą w terenie³³,
- ✓ intensyfikację usług opiekuńczych świadczonych w domach przez zrekrutowane i zatrudniane przez MGOPS w Daleszycach opiekunki,
- ✓ wprowadzenie usług specjalistycznych dla osób z niepełnosprawnością typu P (osób z zaburzeniami psychicznymi). Wsparcie³⁴ świadczone jest w miejscu zamieszkania osób przez specjalistów typu: psycholog, pielęgniarka, rehabilitant, terapeuta zajęciowy,
- ✓ wprowadzenie usługi mediacji, prowadzonych przez przeszkolonych mediatorów w ramach działalności Ośrodka Mediacji Rodzinnych³⁵, umożliwiającej rozwiązywanie trudnych rodzinnych spraw osób niepełnosprawnych i zapobieganie sytuacjom konfliktowym,

³² Odzwierciedlenie zmian można znaleźć m.in. w wynikach badań ankietowych: „Ocena zmian w funkcjonowaniu MGOPS w Daleszycach”: 90 procent respondentów dostrzegło zmiany dokonane w placówce w ostatnim czasie (przestrzeń, organizacja pracy), jak i postawa pracowników wobec osób potrzebujących i zgłaszanych przez nich spraw. Wskazywane przez respondentów zmiany dotyczyły zmian kadrowych i zmian w podejściu do klienta, ułatwienia w poruszaniu się po placówce (oznakowanie pomieszczeń, tabliczki informacyjne na drzwiach (zerwanie z anonimowością), utworzenie pokój pierwszego kontaktu. Wśród rozwiązań ułatwiających klientom uzyskanie pomocy wskazywano: pomoc w uzupełnianiu dokumentów, wypełnianiu druków, dostęp klienta do informacji o udzielanych formach pomocy, kulturę osobistą i życzliwość pracownika, podział zadań i kompetencji pracownika, organizację miejsca i warunki lokalowe ośrodka. Respondenci podkreślili również istotność strony internetowej jako źródła informacji.

³³ oddzielenie pracy socjalnej od administracyjnej możliwe było dzięki realizacji projektu: „Usprawnienia w MGOPS Daleszyce w celu wzmocnienia potencjału jednostki działającej na rzecz włączenia społecznego” zrealizowany z środków unijnych we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

³⁴ Zadanie realizowane przez MGOPS w Daleszycach we współpracy z Wojewodą – środki pozyskiwane z budżetu państwa.

³⁵ w ramach projektu ministerialnego

- ✓ wsparcie dla niepełnosprawnych dzieci i ich rodziców w ramach „Grupy Wsparcia”³⁶,
- ✓ organizacja akcji o charakterze integracyjno-profilaktycznym z udziałem dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (Objazdowe Wakacje, Baza Dziecięca, Plaża Miejska)³⁷
- ✓ usługi Rodzinnego Klubu Mobilnego M-Gopsik - dzięki samochodowi zakupionemu przez gminę możliwe jest dotarcie ze specjalistycznym wsparciem do środowisk zamieszkania osób niepełnosprawnych, jak również udzielanie pomocy w postaci przewozu osób starszych, niepełnosprawnych (bez przeciwwskazań medycznych, przewóz najczęściej do placówek ochrony zdrowia),
- ✓ dowóz dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy do placówek oświatowych dwoma samochodami przystosowanymi do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- ✓ wdrożenie Programu Asystent Osoby Niepełnosprawnej³⁸
- ✓ zwiększanie poczucia bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych przykładowo poprzez zakup „opasek życia” (teleopaski medyczne z przyciskiem SOS wykorzystywane w systemie kompleksowej teleopieki) oraz zatrudnienie opiekunek do świadczenia usług opiekuńczych³⁹,
- ✓ działania na rzecz identyfikacji i likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych, społecznych⁴⁰,
- ✓ zwiększanie aktywności społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez warsztaty z zakresu kompetencji ogólnopracowniczych i treningu kompetencji społecznych, szkolenia zawodowe, staże pracy, jak również uczestnictwo w Klubie wolontariatu (pomoc osobom starszym, niepełnosprawnym w codziennych czynnościach - wsparcie MGOPS w działaniach opiekuńczych)⁴¹,

³⁶ spotkania Grupy Wsparcia odbywają się regularnie raz w miesiącu (spotkania ze specjalistami, spotkania integracyjne, szkolenia); realizowane są ze środków własnych Gminy Daleszyce.

³⁷ akcje realizowane we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi z terenu gminy; finansowane są z budżetu gminy.

³⁸ finansowanego ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Zakłada się kontynuację działań w ramach kolejnych edycji programu. Wsparciem asystenta osobistego objęte są osoby niepełnosprawne z terenu Miasta i Gminy Daleszyce, w tym osoby posiadające znaczny stopień niepełnosprawności oraz osoby z orzeczeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności wymagają wysokiego poziomu wsparcia z powodu trudności związanych z mobilnością i komunikacją. Większość to osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Natomiast osoby z orzeczeniem umiarkowanego stopnia niepełnosprawności posiadają schorzenia somatyczne, neurologiczne, psychiczne.

³⁹ Działania w ramach projektu: „Centrum Usług – Współpraca na rzecz społeczności lokalnej”, realizowanego w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach.

⁴⁰ Działanie w ramach projektu: „Badanie wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w instytucjach publicznych w województwie świętokrzyskim” realizowanego przez Stowarzyszenie Nadzieja Rodzinie oraz Agencję Rozwoju Regionalnego w Starachowicach.

⁴¹ Projekt pt. „Elastyczni na rynku pracy w Daleszycach” jest realizowany przez Gminę Daleszyce/ Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Daleszycach oraz Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej w Kielcach w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Okres realizacji projektu:

- ✓ utworzenie pięciu **Klubów Seniora**⁴² dla osób, które ukończyły 60 lat życia, są osobami niesamodzielnymi oraz są mieszkańcami gminy Daleszyce. Miejscem spotkań są wydzielone i dostosowane do potrzeb osób niesamodzielnych pomieszczenia, którymi Gmina dysponuje. Zajęcia w Klubie Seniora odbywają się od poniedziałku do piątku- 4 godziny dziennie.

Poza kontynuacją realizowanych już usług, MGOPS w Daleszycach planuje uruchomienie w kolejnych latach nowych usług, w tym **opieki wytchnieniowej**⁴³ dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, stanowiącej formę wsparcia dla opiekunów osób niepełnosprawnych.

01.07.2019 r. – 30.06.2021 r. Celem projektu jest wzrost aktywności społeczno – zawodowej 30 klientów MGOPS w Daleszycach (m.in. osób niepełnosprawnych) zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wzmocnienie ich szans na zatrudnienie. Działania projektu obejmują kompleksową, indywidualną diagnozę uczestników projektu i utworzenia Indywidualnego Planu Działania dla każdego z nich, a także wsparcie aktywizacyjne indywidualne i grupowe w postaci warsztatów z zakresu kompetencji ogólnopracowniczych i treningu kompetencji społecznych. Ponadto odbędą się spotkania motywacyjne dla uczestników i mieszkańców Gminy Daleszyce w ramach **Klubu Wolontariatu**, a także 4-dniowy wyjazd edukacyjny i motywacyjny dla wszystkich uczestników projektu do Gdańska. Uczestnicy korzystać będą także z terapii oraz poradnictwa psychologicznego i psychospołecznego. Każdy z uczestników projektu weźmie udział w kursach i szkoleniach zawodowych. Na zakończenie 20 uczestników projektu odbędzie 3-miesięczne staże zawodowe. Warto podkreślić, że powyższe oddziaływania pozytywnie wpłyną pośrednio na rodziny uczestników projektu, co w konsekwencji spowoduje poprawę warunków życia i wzmocnienie blisko 100 osób.
Źródło: <https://frdl.kielce.pl/projekty-1/projekty-zakonczzone/elastyczni-na-rynku-pracy-w-daleszycach>

⁴² Projekt „GMINA DALESZYCE PRZYJAZNA SENIOROM” współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020, Priorytet RPSW.09.00.00 Włączenie społeczne i walka z ubóstwem, Działanie RPSW.09.02.00 Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych, Poddziałanie RPSW.09.02.01 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych (projekty konkursowe), którego wykonawcą jest Gmina Daleszyce. Projekt przewiduje organizację i przeprowadzenie usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych w KLUBACH SENIORA w Gminie Daleszyce. Klub Seniora prowadzi działalność zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., zgodnie ze statutem Gminy Daleszyce oraz na podstawie niniejszego regulaminu. Obszarem działania Klubu Seniora w Daleszycach jest powiat kielecki, województwo świętokrzyskie. . Do Klubu Seniora mogą być przyjęte 80 osób niesamodzielnych uczęszczających do Klubów Seniora na terenie Gminy Daleszyce, w tym:

- KS Daleszyce (30 osób),
- KS Suków (20 osób),
- KS Smyków (10 osób),
- KS Cisów (10 osób),
- KS Komórki (10 osób).

Każdy z klubów będzie realizował indywidualny program wsparcia, z uwzględnieniem tak potrzeb, jak i możliwości psychofizycznych podopiecznych. W planach na najbliższe dwa lata są warsztaty artystyczne, zajęcia kulinarne i sportowe, doradztwo pielęgniarstwa, spotkanie z dietetykiem, kurs pierwszej pomocy, obsługa komputera, wycieczki do teatrów czy filharmonii. Placówki będą wyposażone w niezbędny drobny sprzęt kuchenny i sportowy.

⁴³ *Opieka wytchnieniowa* jest formą wsparcia szeroko stosowaną w Europie Zachodniej. W Polsce termin pojawił się jako jeden z punktów programu "Za Życiem", wprowadzonego przez rząd Beaty Szydło na przełomie 2016 i 2017 roku.

Polega na zapewnieniu opieki osobie ze stwierdzoną formą niepełnosprawności w sytuacji, gdy jej opiekun, z uwagi na jakieś zdarzenie losowe, konieczność wypoczynku czy załatwienia jakichś codziennych spraw, nie może tej opieki sprawować samodzielnie. Usługa wypracowana zostanie we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach⁴⁴.

⁴⁴ Głównym celem Programu „Opieka wytchnieniowa” jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad: **dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności do 16 roku życia, osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi**. Program ma zapewniać w odniesieniu do członków rodziny lub opiekunów osób niepełnosprawnych:

- 1) wzmocnienie osobistego potencjału oraz ograniczenie wpływu obciążeń psychofizycznych związanych ze sprawowaniem opieki poprzez wsparcie psychologiczne lub terapeutyczne;
- 2) podniesienie poziomu kompetencji dotyczących wsparcia osoby niepełnosprawnej poprzez naukę technik wspomagania, pielęgnacji, prowadzenia działań rehabilitacyjnych w warunkach domowych oraz objęcie specjalistycznym poradnictwem w zakresie psychologicznych i społecznych aspektów wsparcia osób niepełnosprawnych, zagadnienia profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.

Zgodnie z założeniami Programu „Opieka wytchnieniowa – edycja 2021”, realizowanego w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach, <https://pcprkielce.pl/zaproszenie-do-udzialu-w-programie-opieka-wytchnieniowa-edycja-2021/2020/12/17/>

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to analiza sił i słabości na tle otoczenia, badanego przez pryzmat szans i zagrożeń, jakie mogą mieć wpływ na przebieg procesów rozwojowych⁴⁵. Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy powinna zatem wykorzystać mocne strony, przezwyciężyć słabości, uchwycić możliwości i bronić się przed zagrożeniami.

Zastosowanie ogólnie przyjętej metody SWOT, postrzeganej jako „(...) kompleksowa metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza”⁴⁶, pozwoliło na przeprowadzenie analizy w układzie czterech grup czynników podzielonych na czynniki zewnętrzne (poza jednostką) i wewnętrzne (w obrębie MGOPS) oraz na czynniki sprzyjające (pozytywne) i niesprzyjające (negatywne), tj.:

- silne strony (wewnętrzne-pozytywne),
- słabe strony (wewnętrzne-negatywne),
- szanse (zewnętrzne-pozytywne),
- zagrożenia (zewnętrzne-negatywne),

Aktualizacja i weryfikacja uprzednio zidentyfikowanych szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron wpływających na sytuację społeczną Gminy Daleszyce, pozwoliła na zidentyfikowanie istotności horyzontalnych czynników wpływających na cztery cele strategiczne, tj.:

- I. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu
- II. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym
- III. Wsparcie rodziny. Przeciwdziałanie przemocy i przestępstwom
- IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom

W trakcie prac nad analizą SWOT, podkreślano:

- ✓ profesjonalizm i doświadczenie kadr oraz możliwość wykorzystania zasobów organizacji pozarządowych, fundacji i wolontariatu, przy jednoczesnych szerokich możliwościach pozyskiwania środków zewnętrznych na potrzeby rozwiązywania problemów społecznych,
- ✓ poprawę sytuacji spowodowaną otwarciem MGŻ w Daleszycach i punktów przedszkolnych we wszystkich placówkach oświatowych gminy Daleszyce – odnotowany został jednak dostrzegalny problem zbyt małej ilości miejsc w żłobkach (utrudnienie powrotu do pracy po urodzenia dziecka, zwłaszcza dla matek;

⁴⁵ Por. J. Kot, *Zarządzanie rozwojem gmin a praktyka planowania strategicznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2003, s. 191.

⁴⁶ G. Gierszewska, M. Romanowska, *Analiza strategiczna przedsiębiorstwa*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003, s. 234

zagrożenie trwałym bezrobociem). Wskazano na konieczność tworzenia dodatkowych miejsc w żłobku oraz organizacji opieki dzieci do lat 3 (powstanie klubów dziecięcych)

- ✓ zainteresowanie seniorów zorganizowanymi zajęciami, chęć przystępowania do Klubów Seniora – przy odnotowanym:
 - braku zaplecza infrastrukturalnego do powstania stacjonarnych klubów oraz mieszkań dla osób starszych,
 - zniechęceniu wśród osób starszych spowodowanym brakiem możliwości spotykania się i barierami w rozwijaniu zainteresowań (spowodowane środowiskiem wiejskim. Możliwość wykorzystania oferty dalszego rozwijania zainteresowań i spędzania wolnego czasu w pobliskim mieście).

Rozwiązaniem może być tworzenie miejsc czasowej opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w świetlicach/szkołach. Podkreślona została rola opiekunek - animatorów, doskonale rozumiejących problematykę seniorów. Wskazano również na możliwość wykorzystania w działaniach w większym zakresie dostępnej infrastruktury (turystyka rowerowej i pieszej).

Zwrócono również uwagę na problemy, w tym: ograniczony transport w postaci komunikacji miejskiej z niektórymi miejscowościami gminy oraz bariery dla osób niepełnosprawnych infrastrukturalne i społeczne.

Wśród zjawisk społecznych które w najbliższym czasie wpływać będą na sytuację społeczną w gminie zidentyfikowano:

- ✓ osłabianie więzi rodzinnych,
- ✓ niską dzietność,
- ✓ dziedziczenie niezaradności i biedy (wysokie i trwałe bezrobocie),
- ✓ wycofanie społeczne (zmniejszona aktywność społeczna mieszkańców Gminy)

W przyszłych działaniach za szczególnie istotne uznano dostępność środków z programów RPO w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Odnotowano również rosnącą rolę inicjatyw organizacji pozarządowych.

Odzwierciedleniem rezultatów prac są cele operacyjne i działania przedstawione w części programowej *Strategii*.

Tabela 1. Analiza SWOT: wpływ czynników horyzontalnych na obszary strategiczne

WPLYW CZYNNIKÓW HORYZONTALNYCH NA OBSZARY STRATEGICZNE 1. BARDZO ISTOTNY 2. ISTOTNY 3. MNIEJ ISTOTNY				
	I. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu	II. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym	III. Wsparcie rodziny. Przeciwdziałanie przemocy i przestępstwom	IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom
SILNE STRONY				
Doświadczenie w realizacji wspólnych działań (udana współpraca MGOSP z partnerami)	1	1	1	1
Wspieranie przez samorząd organizacji samorządowych	2	2	2	2
Doskonale wyszkolona i doświadczona kadra MGOPS i partnerów	1	1	1	1
Dobra ocena działań i aktywności pracowników MGOSP	1	1	1	1
Dostosowana oferta MGOPS pod kątem potrzeb mieszkańców, zainteresowanie mieszkańców ofertą	1	1	1	1
Deinstytucjonalizacja usług	1	1	1	1
Proces rozwoju infrastruktury gminy pod kątem mieszkańców, bliskość miasta wojewódzkiego	1	1	1	1
Rozwijanie świadomości na temat poprawności komunikowania się (mediacje rodzinne)	1	1	1	1
SLABE STRONY				
Wysokie koszty usług; ograniczenia finansowe MGOPS/partnerów	2	2	2	2
Zwiększające się zapotrzebowanie na usługi społeczne	1	1	1	1
Zbyt małe zaplecze lokalowe MGOPS	1	1	1	1
Zwiększająca się liczba realizowanych przez MGOPS zadań	1	1	1	1

WPLYW CZYNNIKÓW HORYZONTALNYCH NA OBSZARY STRATEGICZNE				
1. BARDZO ISTOTNY 2. ISTOTNY 3 MNIEJ ISTOTNY				
SZANSE	I. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu	II. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym	III. Wsparcie rodziny. Przeciwdziałanie przemocy i	IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom
Możliwość kontraktacji usług przez MGOPS	2	2	2	2
Możliwość pozyskania środków zewnętrznych do rozwiązywania problemów społecznych (nowa perspektywa finansowa UE, realizacja rządowych programów)	1	1	1	1
Możliwość prowadzenia kampanii społecznych na rzecz obszarów strategicznych	1	1	1	1
Dalszy rozwój trzeciego sektora	2	2	2	2
Szanse poprawy sytuacji poprzez aktywizację mieszkańców	1	1	1	1
Wykorzystanie możliwości technologii informacyjno-komunikacyjnych w promocji działań gminy	1	1	1	1
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego w tym idei wolontariatu	2	2	2	2
Interdyscyplinarna współpraca jednostek organizacyjnych gminy	1	1	1	1
ZAGROŻENIA				
Pojawianie się nowych niebezpiecznych zjawisk społecznych	1	1	1	1
Zwiększająca się ilość mieszkańców w podeszłym wieku i przewlekłe chorych	1	1	1	1
Zmniejszający się poziom wrażliwości społecznej	2	2	2	2
Niski poziom wiedzy mieszkańców na temat możliwości włączenia się w działania	3	3	3	3
Duża częstotliwość występowania zmian w przepisach prawnych	1	1	1	1
Problemy rodzin niewydolnych i zagrożenie dysfunkcją	2	2	2	2
Zmiany w sferze socjalnej (system świadczeń emerytalnych, zasiłków, świadczeń rodzinnych)	1	1	1	1

5. PRIORYTETOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH PO 2020 ROKU

W 2020 roku, po rozeznaniu potrzeb środowiska, MGOPS uznał za **priorytetowe kierunki działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych⁴⁷** w kolejnych latach:

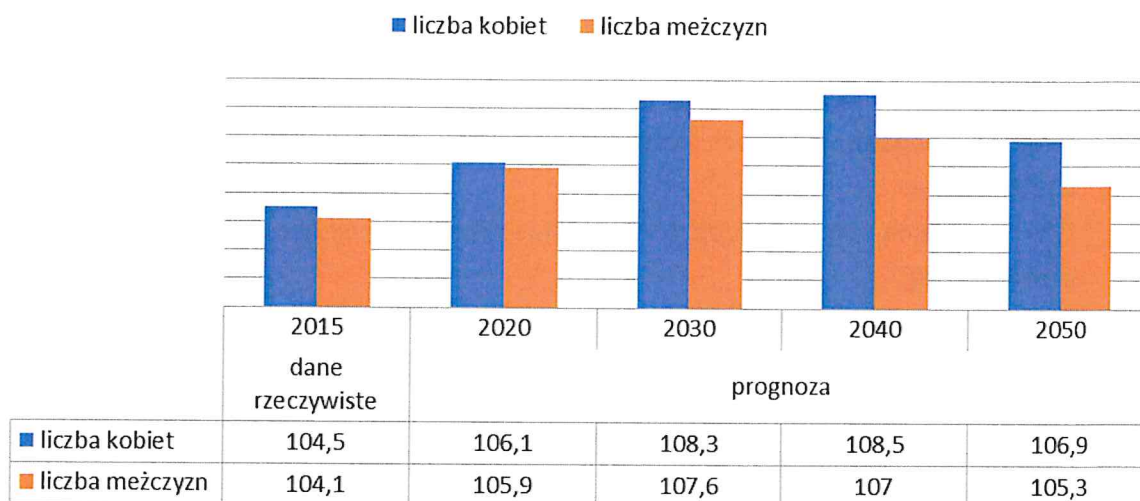
- ✓ umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji .
- ✓ informowanie społeczności lokalnej o zasadach funkcjonowania systemu pomocy społecznej,
- ✓ pracę socjalną - planowanie i długotrwałe działania na rzecz wzmocnienia bądź odzyskania zdolności klientów pomocy społecznej do funkcjonowania w społeczeństwie, przy zakładanej kontynuacji realizacji m.in. projektów finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz wdrożeniu części programowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Daleszyce na lata 2021-2030*.

Diagnozowane dotychczas w województwie świętokrzyskim problemy obejmowały wysoki poziom bezrobocia, niski poziom zamożności, postępujące się starzenie społeczeństwa, względnie niski stopień urbanizacji przy znacznym poziomie zatrudnienia w rolnictwie. Obecnie, głównym problemem są choroby i starzejące się społeczeństwo. Przybywa osób po 65 roku życia. W najbliższym czasie wzrośnie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i specjalistyczne, a także aktywizację seniorów.

Prognozy rozwoju demograficznego opracowane przez GUS dla lat 2016-2050 przewidują na koniec 2050 r. spadek liczby ludności o ponad 22% zaś spadek liczby urodzeń o przeszło 39%. Proces starzenia się społeczeństwa w woj. świętokrzyskim przebiegał będzie wolniej niż przeciętnie w Polsce. Wyraźnie zmieni się struktura wiekowa ludności - spadnie liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku aktywności zawodowej. Prognozowane jest co prawda ograniczenie wielkości odpływu wewnętrznego ludności z województwa, jednak straty migracyjne pozostaną na poziomie 1,8 tys. osób.

⁴⁷ Informacja roczna z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Daleszycach za rok 2019.

Rysunek 14. Ludność powiatu kieleckiego w roku 2015 oraz prognoza ludności na lata 2020-2050

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W prowadzonej polityce senioralnej oraz wsparciu osób niepełnosprawnych i ich rodzin, należy:

- ✓ rozwijać takie form pomocy jak: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi asystenckie, wolontariat wspierający osoby niepełnosprawne i starsze oraz inne formy opieki pozainstytucjonalnej,
- ✓ dbać o działania profilaktyczne, zapewniać dostępność oraz jakość świadczonych usług medycznych i rehabilitacyjnych
- ✓ rozwijać oraz wzmacniać system partnerstw na rzecz wspierania środowiska osób niepełnosprawnych,
- ✓ likwidować bariery transportowe, architektoniczne i w komunikowaniu się,
- ✓ wprowadzać wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego i rozbudowywać sieć siłowni na powietrzu,
- ✓ zapewniać poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne (w tym indywidualne konsultacje),
- ✓ rozwijać usługi środowiskowe uwzględniające indywidualne potrzeby rodzin i osób niepełnosprawnych w ramach (deinstytucjonalizacja usług).

Analizując zagrożenia w obszarze dzieci i młodzieży, warto odnieść się do raportu „Dzieci się liczą” z 2017 roku, przedstawiającego diagnozę zagrożeń bezpieczeństwa i rozwoju dzieci. Zgodnie z przedstawioną charakterystyką zjawisk istotnych dla kondycji dzieci, w Polsce:

- rośnie liczba dzieci hospitalizowanych z powodu zaburzeń psychicznych;
- pod względem zakończonych zgonem prób samobójczych dzieci w wieku 10-19 lat Polska jest na drugim miejscu w Europie, po Niemczech;
- co piąte dziecko doświadczyło przemocy fizycznej ze strony znajomej osoby dorosłej, natomiast w ostatnich latach stale rośnie odsetek rodziców, którzy nigdy nie dali dziecku lania;
- tylko niespełna połowa 3-latków mieszkających na wsi jest objętych edukacją przedszkolną;
- rośnie liczba interwencji sądów w pełnienie władzy rodzicielskiej przez rodziców. W 2015 takich ingerencji było ponad 214 tysięcy (dotyczyły około 3% populacji dzieci);
- 12% dzieci doświadczyło jakiejś formy wykorzystywania seksualnego, tylko połowa rodziców rozmawiała ze swoimi dziećmi o takim zagrożeniu;
- 11% nastolatków przesyłało intymne zdjęcia za pośrednictwem internetu lub telefonu komórkowego;
- powtarzalnej, długotrwałej cyberprzemocy doświadcza 5% dziewczyn i 4% chłopców⁴⁸.

Wśród zawartych w Raporcie „Dzieci się liczą” rekomendowanych rozwiązań polityki wsparcia dla rodzin (w tym wsparcia materialnego, transferów bezpośrednich, polityki mieszkaniowej) oraz usług dla dzieci (z zakresu edukacji, zdrowia, kultury i in.), znalazły się również rozwiązania zmierzające do wyrównywania szans rodzin i dzieci w najtrudniejszej sytuacji (m.in. rodzin monoparentalnych, rodzin osób niepełnosprawnych, rodzin wielodzietnych, rodzin uchodźczych, rodzin z obszarów wiejskich), w tym:

- powszechna możliwość dostępu do wysokiej jakości, różnorodnych form opieki i edukacji,
- ułatwienie rodzicom godzenia ról zawodowych z rodzinnymi poprzez m.in. wprowadzenie rozwiązań z zakresu bardziej elastycznego czasu i form pracy, przy jednoczesnym zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa pracy;
- promowanie większego zaangażowania ojców w opiekę nad dzieckiem od jego narodzin poprzez kreowanie sprzyjającej kultury zaangażowania, edukację skierowaną do ojców, edukację pracodawców,
- promowanie i rozwijanie urlopów rodzicielskich dla ojców⁴⁹;

Z kolei z raportu dotyczącego stosowania używek przez dzieci i młodzież (badania zrealizowane w 2019 roku, w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey

⁴⁸ *DZIECI SIĘ LICZĄ 2017 - raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, strona 38.

⁴⁹ *Dzieci się liczą - raport o zagrożeniach bezpieczeństwa i rozwoju dzieci w Polsce*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, 2017, strona 307.

Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD) zrealizowano audytoryjne badania ankietowe⁵⁰ na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat), klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) oraz wśród uczniów pierwszych i trzecich klas szkół średnich, wynika, że w województwie świętokrzyskim:

- częściej niż ma to miejsce na terenie całego kraju odnotowano deklaracje picia napojów alkoholowych (zarówno piwa, wina, jak i wódki). Większy odsetek młodzieży kupował piwo, wino i wódkę. Tym zachowaniom towarzyszyły wyższe odsetki badanych, które zgłaszały aktualne doświadczanie po alkoholu takich problemów jak bóle, zniszczenie rzeczy lub ubrania oraz poważne kłótnie, niż miało to miejsce na terenie całego kraju
- ekspozycja na propozycje piwa, wódki, wina była bardziej rozpowszechniona w województwie świętokrzyskim niż w Polsce. Dostępność piwa, wina i wódki była oceniana jako łatwa dla większego odsetka badanych, niż w całym kraju
- wyższe jest rozpowszechnienie używania marihuany
- napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 88,6% uczniów z młodszej grupy i 93,9% uczniów ze starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 54,1% piętnastolatków i 75,2% siedemnasto-latków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino
- wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 55,8% uczniów młodszych i 38,2% uczniów starszych
- palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. Chociaż raz w życiu paliło 56,7% gimnazjalistów i 69,6% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 31,7% uczniów z grupy młodszej i 40,7% ze starszej
- palenie tytoniu i picie napojów alkoholowych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt
- stosunkowo rzadko zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza. Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców
- okazjonalne używanie substancji nielegalnych - w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 11,3% 15-16 latków i 16,5% 17-18 latków używało marihuany lub haszyszu
- zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak i ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt

⁵⁰ Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży

- niemal wszyscy badani słyszeli o „dopalaczach”, jednak tylko ok. 5% uczniów było kiedykolwiek w sklepie z „dopalaczami”. Odsetki uczniów, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy są jeszcze niższe (3,2% gimnazjalistów i 5,1% uczniów szkół średnich)
- większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. O stopniu ryzyka, według ocen respondentów, decyduje bardziej nasilenie używania niż rodzaj substancji
- prawie co drugi badany z obu poziomów nauczania jest przekonany, że za dużo czasu spędza w mediach społecznościowych, a więcej niż co siódmy – ósmy – że za dużo gra na urządzeniach elektronicznych
- co piąty młody człowiek grał chociaż raz w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać

Twórcy Raportu zalecają:

- opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych (rzeczowe, w dobrze udokumentowany sposób prezentujących ryzyko różnych szkód zdrowotnych związanych z piciem piwa, wina i wódki
- zwrócenie uwagi na kwestie sprzedaży alkoholu niepełnoletnim. Zintensyfikowanie działań kontrolnych w tym zakresie, szczególnie jeśli chodzi o sprzedaż napojów wysokoprocentowych, wydaje się koniecznym uzupełnieniem działań profilaktycznych skierowanych na ograniczanie popytu na napoje alkoholowe wśród młodzieży
- profilaktykę alkoholową adresowaną do uczniów w wieku 15-16 lat, co oznacza potrzebę opracowania programów profilaktycznych uwzględniających specyfikę młodszej młodzieży jako adresatów. Ponadto uważniejszego spojrzenia wymaga problem nielegalnego alkoholu, jakim jest bimbler, który był proponowany liczniejszej frakcji badanych w Województwie Świętokrzyskim, niż w całym kraju

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach dla potrzeb stworzenia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Kieleckim na lata 2016-2020 przeprowadziło badanie wśród osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej. Celem przeprowadzonego badania było zdobycie informacji o napotykanym, przez osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie powiatu kieleckiego, barierach i problemach towarzyszących niepełnosprawności oraz formach wymaganej pomocy. Zakres wskazywanych potrzeb był zróżnicowany i w dużej mierze zależał od rodzaju niepełnosprawności, sprawności psychofizycznej, wsparcia rodziny i akceptacji lub jej braku w środowisku lokalnym, a także sytuacji finansowej, jednak najczęściej wskazywano:

- utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych (36,6 %) ,
- brak akceptacji w środowisku lokalnym i ubóstwo (32,7 %)

- izolację (30,7%)
- utrudniony dostęp do informacji i przywilejów (24,7%)
- problemy psychologiczne (24,7%)
- utrudniony dostęp do usług społecznych (15,8%)⁵¹.
- utrudniony dostęp do usług społecznych (15,8%)⁵¹.

Z kolei rekomendacje Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach w obszarze pieczy zastępczej to:

- potrzeba utworzenia nowych zawodowych rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka oraz rodzin zastępczych specjalistycznych. Stosowane kampanie informacyjne dotyczące rodzicielstwa zastępczego nie są skuteczne i nie wykorzystują nowych sposobów dotarcia do ewentualnych kandydatów.
- prowadzenie kampanii społecznych – upowszechniających ideę rodzicielstwa zastępczego; W związku z niewielką liczbą kandydatów chętnych do utworzenia rodzin zastępczych, zwłaszcza zawodowych rekomendowane jest:
- rekrutowanie kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe oraz tworzenie rodzinnych domów dziecka w oparciu o istniejące rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe;
- organizowanie szkoleń, prowadzenie grup wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych oraz kandydatów na rodziny zastępcze.
- powołanie specjalistycznej placówki opiekuńczo-wychowawczej. Od kilku lat wzrasta liczba dzieci w pieczy zastępczej o szczególnych potrzebach zdrowotnych, posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wskazania o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto wśród małoletnich umieszczanych w pieczy zastępczej większość stanowią liczne rodzeństwa (troje i więcej dzieci) lub wychowankowie w wieku powyżej 14 lat, dla których znalezienie miejsca w rodzinnych formach pieczy zastępczej stanowi dużą trudność⁵².

Problemem w realizacji procesu usamodzielnienia dla wychowanków⁵³ jest znalezienie pracy i docelowego lokalu mieszkalnego, ponieważ większość gmin nie dysponuje mieszkaniem socjalnym. Jedną z najważniejszych potrzeb usamodzielnianych jest oprócz pomocy w uzyskaniu mieszkania, opłacenie pobytu, mediów. Usamodzielniani oczekują też pomocy w

⁵¹ Strona 34.

⁵² Strona 27.

⁵³ W związku z wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 2012r. pełnoletni wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze zostali objęci pomocą dla osób usamodzielnianych, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (strona 28)

sferze zawodowej, w uzyskaniu jak najlepszych kwalifikacji oraz wsparcia w ukierunkowaniu na odpowiednią ścieżkę zawodową. Z uwagi na specyfikę grupy niezbędna jest pomoc psychologiczna/terapeutyczna, która umożliwi wzrost poczucia własnej wartości, a tym samym lepszy start w dorosłe życie.

dzieci.

W Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – Nowy Wymiar Integracji podkreślona została konieczność „troski o osoby, rodziny i całe środowiska lokalne doświadczające deprywacji, często wielorakich, i w związku z tym narażonych na wykluczanie zarówno z rynku pracy jak i z innych obszarów życia społecznego”⁵⁴.

Zgodnie z rekomendacjami Raportu *Lokalna diagnoza wyzwań i potrzeb społecznych na terenie powiatu kieleckiego na lata 2019-2022*⁵⁵ instytucje działające na terenie powiatu kieleckiego powinny podjąć wzajemną współpracę na tyle ścisłą, aby ich działania były komplementarne, przynoszące tym samym efekty synergii. Realizacja działań będących odpowiedzią na zgłaszane potrzeby w zakresie szerszym (jakościowo i ilościowo) niż realizowane do tej pory będzie możliwa m.in. przy udziale środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych⁵⁶.

⁵⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/bip-krajowy-program-przeciwdzialania-ubostwu-i-wykluczeniu-spoecznemu-2020-nowy-wymiar-aktywnej-integracji>

⁵⁵ *Lokalna diagnoza wyzwań i potrzeb społecznych na terenie powiatu kieleckiego na lata 2019-2022*, strona 3.

⁵⁶ *Lokalna diagnoza wyzwań i potrzeb społecznych na terenie powiatu kieleckiego na lata 2019-2022*, strona 38.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Pogłębiające się skorelowane zjawiska ubożenia rodzin, bezrobocia, problemy życiowe osób starszych i niepełnosprawnych, przemocy, w tym przemocy w rodzinie oraz popadanie w uzależnienia to najważniejsze problemy społeczne i wyzwania, przed którymi stoją władze i instytucje Gminy. Skuteczność ich rozwiązywania w ciągu najbliższej dekady wpłynie na poprawę sytuacji wspólnoty gminnej w okresie 2021-2030.

Podejście systemowe wymaga, by przedstawione działania były realizowane w oparciu o jak najszerze zaangażowanie instytucji i organizacji pozarządowych. Strategia zorientowana jest na rozszerzanie i pogłębianie form pracy socjalnej oraz współpracę z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, zajmującymi się kwestiami edukacji, polityki zdrowotnej, bezpieczeństwa publicznego, pomocy niepełnosprawnym, zapobieganiu wykluczeniu społecznemu i dyskryminacji. Również ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej podkreśla obowiązek współpracy administracji publicznej, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Równie istotne jest prowadzenie odpowiedniej polityki informacyjnej, umożliwiającej włączenie zarówno odpowiednich osób, jak i instytucji. Stąd też, jako wskaźnik produktu przy działaniach realizowanych we wszystkich obszarach pojawia się:

- ✓ **liczba zawartych porozumień o współpracy**
- ✓ **liczba działań informacyjno-promocyjnych**

Istotną rolę w podejmowanych przez Gminę działaniach odgrywa podkreślana aktywność i skuteczność pracowników MGOPS, UMiG oraz partnerów. Zaangażowanie i chęć wspólnego działania znajduje odzwierciedlenie w licznych inicjatywach, na które pozyskiwane są środki krajowe i unijne. Działalność projektowa, chociaż ograniczona czasem trwania projektu, również przekłada się na szybkość i intensywność zmian społecznych sprzyjając realizacji założonych w Strategii celów, stąd gromadzone będą (zgodnie z załącznikiem nr 1 do Strategii) w latach funkcjonowania danego projektu następujące wskaźniki:

- ✓ **wskaźniki produktu wraz z nazwą projektu (przyporządkowane do celów)**
- ✓ **liczba uczestników projektu**
- ✓ **liczba wolontariuszy**

Poza bezpośrednią pomocą nakierowaną na pojedyncze osoby, przyjęto zasadę kompleksowego wsparcia osób również pośrednio dotkniętych problemami, co wymaga ścisłej współpracy z przedstawicielami danych środowisk, w szczególności uwzględnienia w działaniach członków rodzin. Priorytetem jest ochrona i zapewnienie warunków do funkcjonowania i rozwoju rodziny, w tym wsparcie poszczególnych członków rodziny:

zarówno matek dzieci do lat 3 zagrożonych bezrobociem, jak i otoczenie opieką osób niepełnosprawnych i starszych przy zapewnieniu np. usługi „wytchnieniowej”, „Klubów Seniora”. Podkreślić należy, iż w trakcie prac za najistotniejszą „horyzontalną” kwestię dotyczącą wszystkich obszarów działań, zostało przyjęte działanie na rzecz wspólnoty gminnej na poziomie rodziny oraz „działanie *przez* rodzinę i otoczenie”. Jedynie zmiana społeczna na poziomie rodziny i otoczenia może spowodować faktyczną zmianę – stąd podkreślanie znaczenia działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, oraz wsparcie członków rodzin z problemem alkoholowym, przy jednoczesnej trosce o integrację i włączenie społeczne.

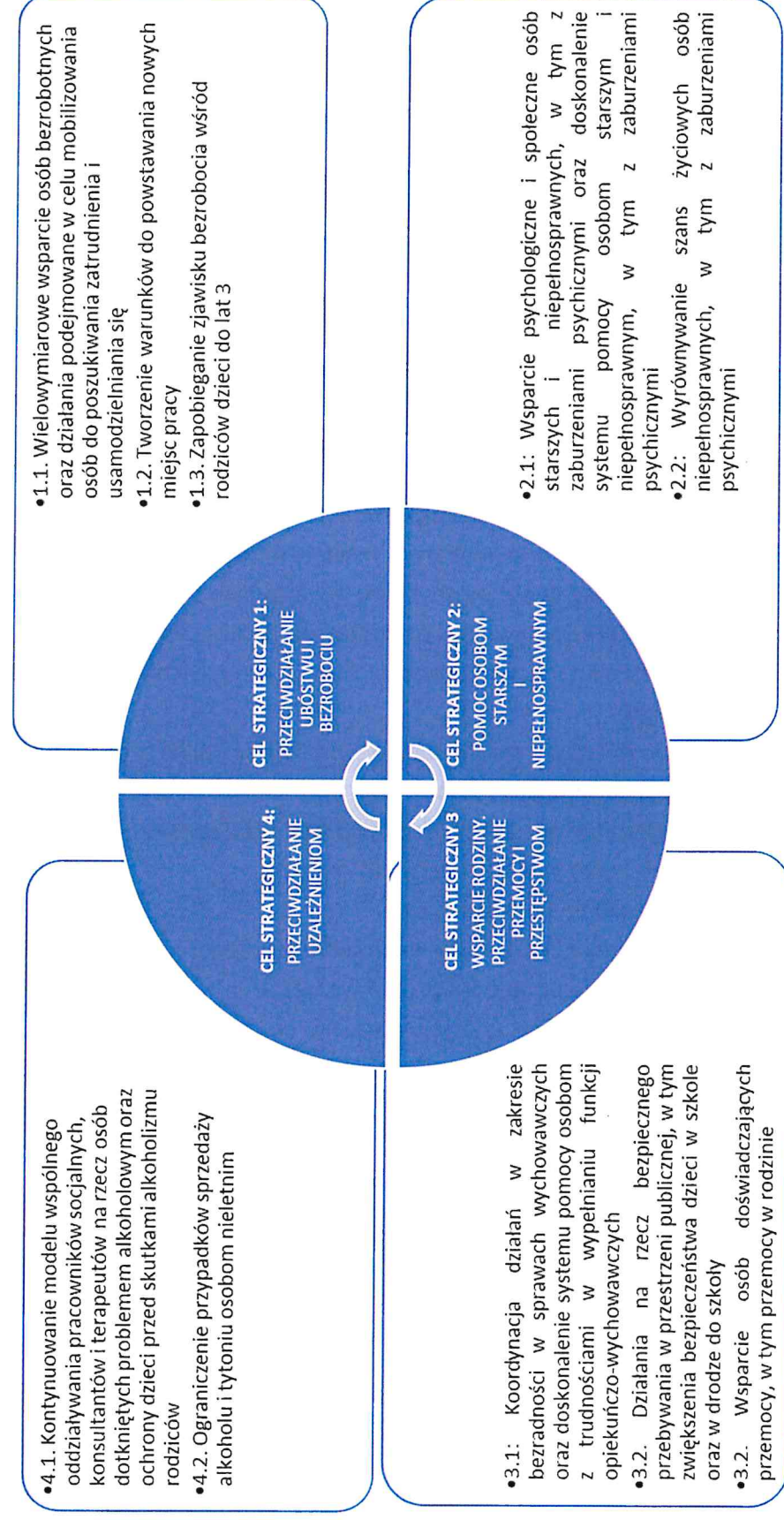
Istotną częścią założeń programowych są wskaźniki produktu zawarte w strategii, odnoszące się do bezpośrednich, rzeczowych efektów podjętych działań i mierzone konkretnymi wielkościami. Należy pamiętać, iż ściśle powiązane z wskaźnikami produktu tzw. wskaźniki rezultatu służą potwierdzeniu realizacji konkretnych celów osiągniętych w wyniku realizacji działań.

Najistotniejsze ze względu na długoterminowy charakter Strategii są wskaźniki oddziaływania, służące poprawie sytuacji wspólnoty gminnej w okresie 2021-2030. Wykraczają one poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów działań, czyli efekty, które pojawią się po pewnym czasie, niemniej są bezpośrednio powiązane z podjętymi działaniami.

1. CELE STRATEGICZNE A CELE SZCZEGÓŁOWE

W stosunku do poprzednio obowiązującej Strategii, zauważyć można aktualizację celów strategicznych oraz koncentrację na kluczowych celach operacyjnych. Do kierunków działań dobrano wskaźniki produktu.

Rysunek 15 Cele strategiczne i szczegółowe

2. WSKAŹNIKI REZULTATU I ODDZIAŁYWANIA

Dla celów strategicznych przyjęte zostały poniższe główne wskaźniki rezultatu:

- I. Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu
 - ✓ Spadek stopy bezrobocia
 - ✓ Zwiększenie poziomu motywacji osób do poszukiwania pracy i usamodzielnienia się
 - ✓ Zwiększenie liczby nowych miejsc pracy
 - ✓ Zwiększenie liczby pracujących rodziców dzieci do lat 3
 - II. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym
 - ✓ Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych poprzez objęcie pomocą większej liczby osób
 - ✓ Zmniejszenie liczby występujących barier architektonicznych i w komunikowaniu się
 - ✓ Zmniejszenie barier transportowych
 - ✓ Zwiększenie liczby inicjatyw/wydarzeń włączająco-integracyjnych
 - ✓ Zwiększenie dostępności Klubu Seniora jako ośrodka wsparcia
 - ✓ Zwiększenie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych
 - ✓ Poprawa kondycji psychicznej osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich relacji z innymi
 - III. Wsparcie rodziny. Przeciwdziałanie przemocy i przestępstwom
 - ✓ Poprawa sytuacji rodzin
 - ✓ Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej
 - ✓ Zwiększenie jakości i dostępności usług
 - IV. Przeciwdziałanie uzależnieniom.
 - ✓ Zwiększenie liczby osób po leczeniu i terapii
 - ✓ Zwiększenie dostępności grup wsparcia
 - ✓ Lepsza ochrona członków rodzin, w tym dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców
-
- ✓ Zmniejszenie dostępności napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych dla dzieci i młodzieży

Jako horyzontalne wskaźniki rezultatu wskazano:

- ✓ polepszenie współpracy międzysektorowej wiodące do zwiększenia wspólnych inicjatyw/projektów
- ✓ zwiększenie dostępu do informacji

Zakładane oddziaływanie to poprawa sytuacji wspólnoty gminnej w ww. obszarach.

3. CELE STRATEGICZNE A CELE OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ, REALIZATORZY, WSKAŹNIKI PRODUKTU

3.1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I BEZROBOCIU

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI PRODUKTU
1.1. Wielowymiarowe wsparcie osób bezrobotnych oraz działania podejmowane w celu mobilizowania osób do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się	1. Społeczna i zawodowa aktywizacja osób bezrobotnych 2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	• UMIG • Powiatowy Urząd Pracy • MGOPS	• <i>Liczba zawartych porozumień o współpracy</i> • <i>Liczba działań informacyjno-promocyjnych</i> • Liczba opracowanych i realizowanych projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej • Liczba osób objętych kontraktami społecznymi • Liczba osób bezrobotnych, które podjęły pracę jako opiekun/opiekunka lub asystent osobisty osoby niepełnosprawnej • Liczba osób objętych wsparciem przez MGOPS • Liczba osób biorących udział w pracach społeczno-użytecznych oraz robotach publicznych • Liczba osób objętych wsparciem przez PUP • Liczba nowych podmiotów gospodarczych
1.2. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy	Działania mające na celu: 1. pozyskiwanie inwestorów, 2. przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą 3. działalność informacyjno-szkoleniowa	• UMIG	• Liczba nowych inwestorów (utworzonych przez inwestorów miejsc pracy?) • Grunty pod działalność gospodarczą
1.3. Zapobieganie zjawisku bezrobocia wśród rodziców dzieci do lat 3	Działania mające na celu umożliwienie powrotu do pracy rodzicom dzieci do lat 3	• UMIG	• Liczba klubików dziecięcych • Liczba miejsc w żłobkach

3.2. POMOC OSOBOM STARSZYM ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNYM

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI PRODUKTU
2.1: Wsparcie psychologiczne i społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi oraz doskonalenie systemu pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi	- Rozwój i profesjonalizacja świadczonych usług: - usług opiekuńczych, w tym świadczonych w miejscu zamieszkania - poradnictwa specjalistycznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi - usług w ramach programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - usług w ramach opieki wytnieniowej dla rodzin i opiekunów prawnych - Działalność instytucji całodobowych (Dom Pomocy Społecznej, Zakład Opiekuńczo-Leczniczy) - Tworzenie nowych miejsc/form umożliwiających aktywizację seniorów	- MGOPS - Zakład Opieki Zdrowotnej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach /sołtysi z terenu Gminy/poradnie/ - UMIG - Koordynatorzy ds. dostępności	<i>Liczba zawartych porozumień o współpracy</i> <i>Liczba działań informacyjno-promocyjnych</i> - Liczba osób objęta usługami opiekuńczymi - Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi - Liczba osób biorąca udział w programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” - Liczba rodzin biorących udział w opiece wytnieniowej - Liczba osób umieszczanych w instytucjach całodobowych - Dom Pomocy Społecznej, - Zakład Opiekuńczo-Leczniczy - Liczba założonych Klubów Seniora - Liczba osób uczestniczących w Klubach Seniora - Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych - Liczba utworzonych/dostosowanych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych - Liczba inicjatyw/wydarzeń na rzecz międzypokoleniowej integracji społecznej

	4. Tworzenie przyjaznej przestrzeni publicznej, w tym małej architektury 5. Animacja społeczna osób starszych i osób niepełnosprawnych (włączająco-integracyjna)		
2.2: Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	1. Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej 2. Realizacja projektów społecznych (w tym realizowanych z Funduszy Europejskich)	• MGOPS • PUP	• Liczba osób biorących udział w Warsztatach Terapii Zajęciowej (liczba warsztatów/pracowni) • Liczba osób, które podjęły aktywność zawodową (w ramach realizowanych projektów)

3.3. WSPARCIE RODZINY. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I PRZESTĘPSTWOM

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI PRODUKTU
3.1: Koordynacja działań w zakresie bezradności w sprawach wychowawczych oraz doskonalenie systemu pomocy osobom z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1. Wsparcie rodzin o niskich kompetencjach rodzicielskich i społecznych poprzez świadczenie wsparcia typu „Asystentura Rodziny”- 2. Wprowadzenie zadania: pedagog uliczny oraz street worker	• MGOPS • Placówki oświatowe/Przedszkola/punkty przedszkolne • Komisariat Policji • MGOK • MGBP • MGŻP	• <i>Liczba zawartych porozumień o współpracy</i> • <i>Liczba działań informacyjno-promocyjnych</i> • Liczba rodzin objęta wsparciem typu „Asystentura Rodziny” • Liczba rodzin, które powróciły do samodzielnego funkcjonowania • Liczba osób objętych wsparciem przez pedagogów ulicznych oraz street workerów
3.2. Działania na rzecz bezpiecznego przebywania w przestrzeni publicznej, w tym zwiększenia bezpieczeństwa dzieci w szkole oraz w drodze do szkoły	1. Zapewnienie dzieciom transportu do szkół autobusami szkolnymi 2. Zapewnienie dzieciom niepełnosprawnym transportu przystosowanymi do tego zadania samochodami 3. Rozwój monitoringu wizyjnego 4. Profilaktyka bezpieczeństwa ruchu drogowego	• UMiG • MGOPS • Placówki oświatowe/Przedszkola/punkty przedszkolne • Komisariat Policji • MGOK • MGBP • MGŻP	• Liczba dzieci objętych dowozem do szkół • Liczba dzieci niepełnosprawnych objęta dowozem samochodami przystosowanymi do tego celu • Liczba zdarzeń o charakterze przestępczym z udziałem dzieci i młodzieży • Obszar Gminy objęty monitoringiem wizyjnym • Liczba zdarzeń o charakterze przestępczym z udziałem dzieci i młodzieży
3.3. Wsparcie osób doświadczających przemocy, w tym przemocy w rodzinie	1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych	• MGOPS	• Liczba zrealizowanych programów/kampanii społecznych • Liczba Niebieskich Kart zakładanych przez Policję i inne służby

3.4. PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	REALIZATORZY	WSKAŹNIKI PRODUKTU
4.1. Kontynuowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym oraz ochrony dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców	1. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego	- Zespół Interdyscyplinarny - Miejsko - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - MGOPS - Poradnia leczenia uzależnień	<i>Liczba zawartych porozumień o współpracy</i> <i>Liczba działań informacyjno-promocyjnych</i> - Liczba programów profilaktycznych - Liczba osób, które podjęły terapię - Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie - Liczba abstynentów po leczeniu i terapii
	1. Działalność Grupy Wsparcia dla osób uzależnionych 2. Działalność Grupy Wsparcia dla osób współuzależnionych (punkt Konsultacyjny w gminie Daleszyce)	- MGOPS - MGKRPA	- Liczba osób biorących udział w spotkaniach grup wsparcia: - dla osób uzależnionych - dla osób współuzależnionych
4.2. Ograniczenie przypadków sprzedaży alkoholu i tytoniu osobom nieletnim	1. Kontrola sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim	- MGKRPA - Straż Miejska - UMiG	Liczba interwencji (kary grzywny / odebrane koncesje)

5. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii jest jej finansowanie. Realizacja celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środków własnych pochodzących z budżetu gminy,
- środki przekazywane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środków z funduszy krajowych (PFRON),
- środków pochodzących z funduszy pomocowych Unii Europejskiej,
- środków z innych dotacji, grantów, projektów systemowych i konkursowych oraz wieloletnich programów.

Niektóre działania będą realizowane jako zadania bezkosztowe w ramach działalności statutowej MGOPS w Daleszycach.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu. Niemożność wynika również z braku możliwości określenia długookresowych źródeł finansowania, a także braku wieloletnich dokumentów finansowych, określających planowane wydatki Gminy.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są głównie od możliwości finansowych Gminy. Realizacja Strategii uzależniona jest od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych źródeł zewnętrznych. W ostrożnych szacunkach, bazując na procentowej strukturze wydatków socjalnych (dane MGOPS), przyjęto dla wydatków na pomoc społeczną średnią wzrostu 2,5% w skali roku.

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do Strategii, gromadzone będą dane dot. zarówno wysokości świadczeń udzielonych przez MGOPS, jak i wysokości dotacji pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania.

6. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY STRATEGII

Monitoringiem Strategii oraz oceną jej wdrażania zajmować się będzie Zespół Monitorujący powołany zarządzeniem Burmistrza.

W skład Zespołu Monitorującego wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących Strategię i współpracujących w ramach realizacji Strategii.

Monitoring procesu wdrażania Strategii umożliwi identyfikację osiągniętych rezultatów oraz porównanie ich zgodności z założeniami. Źródłem danych, gromadzonych na potrzeby wskaźników monitorowania będą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego na poziomie Gminy

- informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do dokonania oceny Strategii. Ewaluacji podlegać będzie zarówno materiał empiryczny stanowiący podstawę analiz i oceny, jak i ocena skuteczności, trwałości oraz efektywności działań. Analizie podlegać będzie również ocena zagrożeń dla realizacji zaplanowanych działań.

Ocena realizacji Strategii dokonywana będzie w cyklu rocznym na podstawie wskaźników zaproponowanych w *Załączniku nr 1 do Strategii* (osiągnięty wymierny rezultat w porównaniu z okresem minionym). Dodatkowo, w pomiarze efektów mechanizmów interwencji wykorzystane mogą zostać zarówno ilościowe, jak i jakościowe metody badawcze.

Planuje się przeprowadzenie w 2031 roku ewaluacji końcowej, obejmującej kompleksową obiektywną ocenę realizacji przyjętych założeń w kontekście osiągniętych rezultatów. Ocenie podlegać będzie skuteczność, trwałość oraz efektywność działań podjętych w trakcie realizacji Strategii.

7. ZASADY AKTUALIZACJI I WPROWADZANIA ZMIAN W STRATEGII

Strategia, jako wieloletni dokument planistyczny, nie powinna co do zasady ulegać zmianom czy modyfikacjom – w szczególności dotyczy to przyjętych celów oraz wskaźników.

Aktualizacja Strategii nastąpi zatem w przypadku istotnych zmian w przepisach prawa, w szczególności regulujących zakres zadań samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz finansowania zadań z budżetu gminy.

Ze względu na przewidywane w najbliższych latach dynamicznie zmiany natężenia problemów społecznych spowodowane pandemią koronawirusa, których nie można przewidzieć na etapie planowania dokumentu, Strategia zostanie zaktualizowana w przypadku zajścia okoliczności uzasadniających taką potrzebę.

Zmiany w Strategii inicjowane mogą być przez:

- Burmistrza Miasta i Gminy Daleszyce,
- Zespół Monitorujący.

Aktualizacja Strategii, będącej dokumentem przyjętym w formie uchwały Rady Miejskiej, wymagać będzie aktualizacji w trybie przewidzianym dla jej uchwalenia. Wskazane jest, by okres aktualizacji Strategii powiązany był z okresem sprawozdawczym.

ŹRÓDŁA I MATERIAŁY

Główny Urząd Statystyczny

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/4366#>

Projekt Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

https://www.swietokrzyskie.pro/file/2020/08/1.-Projekt-SRW%C5%9A-2030_standardy-dost%C4%99pno%C5%9Bci.pdf

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego w 2018 roku,

<https://kielce.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/inne-opracowania/raport-o-sytuacji-spoleszno-gospodarczej-wojewodztwa-swietokrzyskiego-w-2018-r-5,10.html>

Raport z monitoringu gminnych i powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w regionie świętokrzyskim, Kielce, 2015.

https://www.swietokrzyskie.pro/file/2018/01/att749480_4_raport_z_monitoringu_gminnych_i_powiatowych_strategii_rozwiazywania_problemov_spoecznych_w_regionie_swietokrzyskim.pdf

Strategia rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim na lata 2014-2020

<https://rot.swietokrzyskie.travel/download/131/dokumenty-strategiczne/23732/strategia-rozwoju-turystyki-w-wojewodztwie-swietokrzyskim-2014-2020-2.pdf>

Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020,

<https://www.swietokrzyskie.pro/strategia-rozwoju-wojewodztwa-swietokrzyskiego-do-roku-2020/>

Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020,

<https://bip.sejmik.kielce.pl/148-regionalny-osrodek-polityki-spoecznej/3931-strategia-polityki-spoecznej-wojewodztwa-swietokrzyskiego-na-lata-2012-2020.html>

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020,

<http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/dokumenty-regionalne/zapisz/7047-strategia-zit-kof-pdf/16/2059>

Wieczorek Ł., Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku*, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa, 2019, <https://www.swietokrzyskie.pro/raport-z-badan-ankietowych-zrealizowanych-w-wojewodztwie-swietokrzyskim-w-2019-r-europejski-program-badan-ankietowych-w-szkolach-espad/>

Analiza zapotrzebowania rynku pracy na określone zawody i wykształcenie zlokalizowane w ramach obszaru funkcjonalnego Kielc – realizacja dla ZIT w określonych branżach z uwzględnieniem sektorów szybkiego wzrostu i inteligentnych specjalizacji, <http://www.2014-2020.rpo-swietokrzyskie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/przeczytaj-analazy-raporty-i->

[podsumowania/opracowania-i-analizy/zapisz/7302-analiza-zapotrzebowania-ryнку-pracy-na-okreslone-zawody-i-wyksztalcenie-pdf/16/1504](https://rot.swietokrzyskie.travel/do-pobrania/)

Dokumenty Strategiczne Regionalnej Organizacji Turystycznej,
<https://rot.swietokrzyskie.travel/do-pobrania/>

Wybrane dane dotyczące gmin wchodzących w skład Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego,
<https://zitkof.kielce.eu/dam/jcr:4d854d4e-eb4c-4ca4-b375-9f5342e6dbeb/Seniorzy%20KOF.pdf>

Lokalna diagnoza wyzwań i potrzeb społecznych na terenie powiatu kieleckiego na lata 2019-2022,
<http://www.gopsnowiny.pl/wp-content/uploads/2019/02/Raport-01.02.2019-ostateczny.docx>

Raport z monitoringu świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych za 2015 rok,
https://www.swietokrzyskie.pro/file/2017/02/att689050_zal_2_raport_z_realizacji_swietokrzyskieg_o_programu_pomocy_spoecznej_za_2015.pdf

Raport „Dzieci się liczą” <https://fdds.pl/corobimy/dzieci-sie-licza-2017/>

Raport: Negatywne doświadczenia młodzieży w trakcie pandemii,
<https://fdds.pl/wp-content/uploads/2020/11/Negatywne-doswiadczenia-mlodziezy-w-trakcie-pandemii.-Raport-z-badan-ilosciowych-1.pdf>

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji,
<https://www.gov.pl/web/rodzina/bip-krajowy-program-przeciwdzialania-ubostwu-i-wykluczeniu-spoecznemu-2020-nowy-wymiar-aktywnej-integracji>

Opracowanie Polityki Senioralnej Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020-2030. Diagnoza sytuacji i określenie potrzeb osób starszych (60+) w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym
https://zitkof.kielce.eu/dam/jcr:2a6100fb-4fc9-4218-be79-fec158103d97/Diagnoza%20potrzeb%20senior%C3%B3w%20KOF%20na%20lata%202020-2030_do%20uchwa%C5%82y.pdf

Polityka senioralna Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2020-2030,
https://zitkof.kielce.eu/dam/jcr:00763959-ff90-42e2-934e-4a522bb5c911/Polityka%20senioralna%20KOF%20na%20lata%202020-2030_wersja%20z%20dnia%2022.11.pdf

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Populacja - Gmina Daleszyce w latach 1995-2019	9
Rysunek 2. Biologiczne grupy wieku - Gmina Daleszyce, 2019	9
Rysunek 3. Piramida wieku mieszkańców gminy Daleszyce, 2019	10
Rysunek 4. Przyrost naturalny w latach 1995-2019 w gminie Daleszyce	11
Rysunek 5. Przyczyny zgonów w powiecie kieleckim w latach 2002-2018	12
Rysunek 6. Migracje na pobyt stały w latach 1995-2019 w Gminie Daleszyce	12
Rysunek 7. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Daleszyce w latach 2004-2019. 14	
Rysunek 8. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002-2018	15
Rysunek 9. Przedszkola (Gmina Daleszyce) - Dzieci oraz dostępne miejsca w latach 2008-2018	16
Rysunek 10. Punkty przedszkolne (Gmina Daleszyce) - Dzieci oraz dostępne miejsca w latach 2008-2018	17
Rysunek 11. Edukacyjne grupy wieku - Gmina Daleszyce, 2019	18
Rysunek 12. Imprezy organizowane przez domy kultury oraz ich uczestnicy w latach 2011-2019	19
Rysunek 13. Skuteczność dotychczasowych działań Gminy Daleszyce oraz konieczność kontynuacji działań w wybranych obszarach	23
Rysunek 14. Ludność powiatu kieleckiego w roku 2015 oraz prognoza ludności na lata 2020-2050 ...	41
Rysunek 16 Cele strategiczne i szczegółowe	49

Załącznik nr 1 do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Daleszyce w latach 2021-2030

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Wysokość świadczeń udzielonych przez MGOPS											
Wysokość dotacji pochodzących z zewnętrznych źródeł finansowania											

I. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU I BEZROBOCIU	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Liczba opracowanych i realizowanych projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej											
Liczba osób objętych kontraktami społecznymi											
Liczba osób bezrobotnych, które podjęły pracę jako opiekun/opiekunka lub asystent osobisty osoby niepełnosprawnej											
Liczba osób objętych wsparciem przez MGOPS											
Liczba osób biorących udział w pracach społeczno-użytecznych oraz robotach publicznych											
Liczba osób objętych wsparciem (...) przez PUP(chodzi o zasiłki? otwieranie DG?)											
Liczba nowych podmiotów gospodarczych											
Liczba nowych inwestorów (utworzonych przez inwestorów miejsc pracy?)											
Grunt pod działalność gospodarczą (w czym to się mierzy?)											
Liczba klubików dziecięcych											
Liczba miejsc w żłobkach											

II. POMOC OSOBOM STARSZYM I NIEPEŁNOSPRAWNYM	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Liczba osób objęta usługami opiekuńczymi											
Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi											
Liczba osób biorąca udział w programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”											
Liczba rodzin biorących udział w opiece wytchnieniowej											
Liczba osób umieszczanych w instytucjach całodobowych: Dom Pomocy Społecznej,											
Liczba osób umieszczanych w instytucjach całodobowych: Zakład Opiekuńczo-Leczniczy											
Liczba założonych Klubów Seniora (Projekt: "GMINA DALESZYCE PRZYJAZNA SENIOROM")											
Liczba uczestników Klubu Seniora (Projekt: "GMINA DALESZYCE PRZYJAZNA SENIOROM")											
Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych											
Liczba utworzonych/dostosowanych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych											
Liczba inicjatyw/wydarzeń na rzecz międzypokoleniowej integracji społecznej											

